Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

NAJER FOLKSBLAT

פרייז 20 גראשען

היינט 8 זייטען.

נייער פאלקסבלאט

אומפארטייאישע פאליטיש-געזעלשאפטליכע טאג-צייטונג

Nr. 63/1663	Łódź, Czwartek 14 marca 1929 r.	זיבעטער יאהרגאנג	לאדז, דאנערשטאג, ב אדר ב׳ תרפ״ט	Nr 63 1663

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 24-71.

אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פיעטריקאווער 21, טעל. 24-71

סיים ראטיפיצירט דעם ליטווינאוו-פראטאקאל

שארפער אינצידענט צווישען סיים-מארשאלעק און רעפ. וואסינטשוק

וואהשא, 13. (טעלעפאניש פון אונזער סיים-קארעספאנדענט).

אויף דער היינטיגער סיים-זיצונג האט אפגע־געבען א שבועה רעפ. קרעוועלסקי, וועלכער איז אריין אויפ׳ן ארט פון קאמוניסטישען דעפוטאט סקשיפא.

דאן האט רעפ. לאנגער (וויזוו.) אפגעגעבען אנ׳ערקלערונג, אז צוליב דעם, וואס אין דער פרעסע האבען זיך, אין שייכות מיט זיין נעכטיגער ערקלערונג אין דער האנדעלס-קאמיסיע, בעוויי־זען פערשידענע נישט גענויע קלאנגען, מוז ער פעסטשטעלען, דאס ער איז טעלעפאניש ארויסגע־רופען געווארען דורכ׳ן סענאטאר מיקלאשעווסקי, וועלכער האט איהם ערקלערט, אז ער דארף זיך מיט איהם אדורכשמועסען וועגען א וויכטיגען פא־ליטישען ענין. רעפ. לאנגער האלט, אז ער איז געווען בערעכטיגט צו דעמאסקירען רעם רעפ. טא־ווארניצקי, וועלכער האט געוואלט שאנטאזשירען און אז אלס רעפ. און בירגער האט ער נישט גע־קענט אנדערש האנדלען, ווי ער האט געהאנדעלט.

דער סיים-מארשאלעק ערקלערט דאן, אז צו־ליב דעם, וואס די פראגע איז שוין דא בעריהרט געווארען מעג ער אויך מעלדען, דאס ער האט בע־קומען א בריף פון רעפ. טאווארניצקי, וועלכער זאגט זיך אפ פון זיין רעכט אלס דעפוטאט ביז עס וועט נישט פארקומען קיין עהרען-געריכט ווי אויך א געוועהנליך געריכט וועגען דער דאזיגער פראגע.

דער סיים-מארשאלעק גיט נאך צו, אז צוליב דעם, וואס די ראל פון סענאטאר מיקלאשעווסקי איז אין דעם ענין נישט אינגאנצען קלאר, האט ער אי־בערגעשיקט וועגען דעם א בריף צום סענאט-מאר־שאלעק שימאנסקי, וועלכער וועט דעם ענין אויפ־קלעהרען.

דאן איז אין דער דריטער לעזונג אנגענומען געווארען דער געזעץ-פראיעקט וועגען פאבאר אויפ׳ן יאהר 1929.

דער סיים איז דאן צוגעטרעטען צו בעטראכטען דעם געזעץ-פראייעקט וועגען ראטיפיצירען דעם ליט־ווינאוו-פראטאקאל. עס ענטוויקעלט זיך א לאנגע דיסקוסיע.

רעפ. גראלינסקי (וויזוואלעניע) ווייזט אן אויף די אלע דיפלאמאטישע נצחונות וואס פוילען האט אפגעהאלטען אין שייכות מיט דעם ליטווינאוו-פרא־טאקאל.

רעפ. טשאפינסקי ערקלערט, אז פוילען האט שטענדיג געשטרעבט צו א פרידליכען צוזאמענלע־בען מיט אלע שכנים און דעריבער האט זי אויך שטענדיג געפיהרט א פאליטיק פון שלום. דאגעגען פיהרט סאוויעט-רוסלאנד א קריגערישער פאליטיק און האלט אין איין פערשטארקען איהרע מיליטע־רישע כוחות.

רעפ. וואסינטשוק (אוקראינער) ערקלערט אין נאמען פון דעם אוקראינישען קלוב, אז זיי וועלען שטימען געגען דעם געזעץ-פראיעקט. ווייל ער סאנק־ציאנירט די צוטיילונג פון אוקראינע און אזוי לאנג ווי אוקראינע איז צוטיילט קענען זיי נישט אנער־קענען קיין שום געזעצען.

דער סיים-מארשאלעק: דאס הייסט, איהר ערקלערט פוילען מלחמה.

רעפ. וואסינטשוק: נישט דאס האב איך גע־מיינט צו זאגען.

סיים-מארשאלעק: אזעלכע ערקלערונגען ווי איהר האט דא אפגעגעבען זענען נישט דערלאזבאר, איהר ווילט מארדען, ברעכען געזעצען און פיהרען א קאמף מיט דער פוילישער מלוכה.

רעפ. וואסינטשוק: איך האב דאס נישט גע־זאגט.

סיים-מארשאלעק: איך קען נישט דערלויבען, אז פון דער דאזיגער טריבונע זאל מען עפענטליך ערקלערען, אז מען אנערקענט נישט קיין געזעצען וואס פערפליכטען אלע בירגער.

רעפ. וואסינטשוק: איך מוז מורה זיין, אז כל זמן אונזערע פארערונגען וועלען נישט ערפילט ווע־רען קענען מיר נישט אנערקענען די געזעצען.

ביי דעם ווייטערדיגען זערטער-אויסטויש רופט זיך רעפ. וואסינטשוק אן: און דאס איז א מאר־שאלעק פון פ.פ.ס.

סיים-מארשאלעק ראשינסקי רופט רעפ. וואַ־סינטשוק צו ארדנונג און שרייבט איהם איין אין פראטאקאל.

רעפ. פוושאק (פ.פ.ס.): רעפ. סאנאיצא האט זיך מעהר ערלויבט און מען האט איהם נישט גע־רופען צו ארדנונג.

אין דער ווייטערדיגער דיסקוסיע נעהמט א ווארט רעפ. סטראנסקי, וועלכער פאלעמיזירט מיט׳ן רעפ. וואסינטשוק און ערקלערט, אז דער קאמף אויף מזרח איז הייליג און זענען אויך די גרע־ניצען, וועלכע זעלען קיינמאל נישט געענדערט ווע־רען. ער בעגרינדעט דעם פארשלאג וועגען ראטי־פיצירען דעם ליטווינאוו-פראטאקאל.

עס נעהמט דאן ווידער א ווארט דער סיים-מארשאלעק ראשינסקי, וועלכער ערקלערט, אז ער מוז צוריקקעהרען צום אינצידענט מיט רעפ. וואַ־סינטשוק. ער איז זיכער, ערקלערט דער סיים-מאר־שאלעק, אז די מעהרהייט פאליאקען שטרעבען צו א פרידליכען צוזאמענלעבען מיט די מינדערהייטען און איהם דאכט זיך, אז אויך די מינדערהייטען דאר־פען זיין צופרידען צו לעבען מיט די מעהרהייט אין צושטאנד פון שלום און נישט אין צושטאנד פון מלחמה. מען קאן אבער נישט דערלויבען, אז די מינדערהייטען זאלען דינען אלס וועקצייג געגען די פוילישע גרעניצען.

איך מוז מיך אנשליסען, האט מארשאלעק ראשינסקי פערענדיגט, אן דער מיינונג פון טשעמ־בערלענען, וועלכער האט געפאדערט פון די נאציא־נאלע מינדערהייטען בנוגע זייערע מלוכות ריינע הענער.

די ווערטער פון סיים-מארשאלעק ראשינסקי זענען פון די ענדעקעס און פון רעגירונגס-לאגער אויפגענומען געווארען מיט גוואלדיגע אפלאדיסמענטען.

אין דער אפשטימונג ווערט דאן דאס געזעץ וועגען ליטווינאוו-פראטאקאל אין אלע דריי לעזונ־גען אנגענומען.

עס ווערט דאן אנגענומען אין דער דריטער לעזונג דאס געזעץ וואס רעגולירט די האנדעלס־שעה׳ן ערב די חגאות.

נאכדעם בעשליסט דער סיים ארויסצוגעבען דעם געריכט די דעפוטאטען ווארסקי (קאמוניסט) ביטנער (קאמוניסט) און וואלניצקי (לינקער סעלראב)

ביי דער געלעגענהייט רעכענט זיך רעפ. סטי־פולא (קאמוניסט) אפ מיט די פ.פ.ס. ער ווייזט אן, אז בעת עס האנדעלט זיך וועגען ארויסגע־בען א לינקען דעפוטאט געפינען זיך די פ.פ.ס.׳אישע דעפוטאטען נישט אין זאל, נאר ביים בופעט.

דער פארשלאג ארויסצוגעבען די דריי דעפו־טאטען ווערט אנגענומען מיט 135 שטימען געגען 121.

בעת עס ווערט בעקאנט דער רעזולטאט פון דער אפשטימונג ענטשטעהט א געוואלדיגער טומעל אויף די בענק פון די קאמוניסטען און אוקראינער, און עס געדויערט א לענגערע צייט ביז עס ווערט רוהינער.

די נאהענטסטע סיים-זיצונג איז בעשטימט גע־ווארען אויף פרייטאג.

גרויסער סקאנדאל אויף דער זיצונג פון דער מיליטערישער קאמיסיע.

פאר א נייעם דועל, אדער מארשאלעק-געריכט.

וואַרשאַ, 13. (טעלעפאניש פון אונזער סיים-קארעספאנדענט).

אויף דער היינטיגער זיצונג פון דער מילי־טערישער קאמיסיע איז געקומען צו א גרויסען סקאנדאל צווישען די דעפוטאטען גענעראל ראיא (פויערן-פארטיי) און מאיאר בורדא. גענעראל ראיא האט פארגעווארפען דעם מאיאר, אז ער איז א פחדן, און אז אין 1920 איז ער געלעגען אין בעט. מאיאר בורדא האט ווידער בעשולדיגט דעם גע־נעראל, אז ער האט געשלאגען די זעלנער.

די געגענזייטיגע בעליידיגונגען זענען געווארען אזוי שטארק, אז דער פארזיצענדער רעפ. קאט־שאלקאווסקי האט ערקלערט דאס זיי מוזען גענהען פאר אנ׳עהרען-געריכט אדער פאר׳ן מארשאלעק־געריכט.

אינטערפעלאציע פון פ. פ. ס. וויזוואלעניע און פויערן פארטיי

וועגען צושטאנד פון פאסט-מיניסטעריום

וואַרשאַ, 13. (טעלעפאניש פון אונזער סיים-קארעספאנדענט).

היינט האבען די קלובען פ.פ.ס., וויזוואלעניע און פויערן-פארטיי אריינגעטראגען פאלגענדע אינ־טערפעלאציע: אין משך פון די לעצטע טעג האט זיך אין דער פרעסע בעוויזען אלארמירענדע ידיעות וועגען דער ווירטשאפט אין פאסט-מיניסטעריום. וועגען די דאזיגע ידיעות זענען בידאיצט נישט אנ־געגעבען געווארען קיי שום אויפקלערונגען, אזא ארט צושטאנד ברענגט זעהר פיל שאדען, ווייל עס גראבט אונטער ביי די בירגער דעם צוטרוי צו מלו־כה-אינסטיטוציעס און צו די פערזאנען, וואס שטע־הען אין דער שפיץ פון די דאזיגע אינסטיטוציעס.

אין דער אינטערפעלאציע ווערט די רעגירונג דעריבער אויפגעפאדערט, אין משך פון איינגע טעג צו געבען ערקלערונגען וועגען די דאזיגע קלאנגען.

בעשטימט רעפערענטען פאר די פראיעקטען צו ענדערן די קאנסטיטוציע.

וואַרשאַ, 13. (טעלעפאניש פון אונזער סיים-קארעספאנר)ענט.

היינט איז פארגעקומען א זיצונג פון דער קאנ־סטיטוציע-קאמיסיע.

אויפ׳ן פארשלאג פון רעפ. ניעדזשאלקאווסקי איז בעשלאסען געווארען צו בעשטימען צוויי רעפע־רענטען. איינעם פאר דעם פראיעקט צו ענדערען די קאנסטיטוציע, וואס דער רעגירונגס-קלוב האט אריינגעטראגען, און די צווייטע פאר דעם פראיעקט פון ר ילינקע קלובען.

אלס רעפערענט פון רעגירונגס-קלוב איז בע־שטימט געווארען רעפ. יאן פילסודסקי. ווער עס וועט בעשטימט ווערען אלס רעפערענט פון לינקען פרא־יעקט איז נאך נישט בעוואוסט.

ב.ב. האט א חוץ דעם נאך אריינגעטראגען א פארשלאג, אז דער פראיעקט פון די קאנסטיטוציע ענדערונג זאל בעטראכט ווערען אויך דאן ווען די סיים-סעסיע וועט זיין געשלאסען.

וויכטיגע בעראטונגען פון מיניסטארען-קאבינעט

בעשלאסען צוריקצוצאהלען דעם באהן מיניסטער א טייל פון דער הכנסה

וואַרשאַ, 13. (טעלעפאניש פון אונזער סיים-קארעספאנדענט).

היינט האט פרעמיער בארטעל קאנפערירט מיט׳ן פינאנץ-מיניסטער גראדינסקי און דערנאך מיט מיניסטער מיעדזשינסקי.

1 א זייגער איז פארגעקומען א זיצונג פון קא־בינעט-ראט און אין אווענד איז ווידער פארגעקומען א זיצונג פון מיניסטארען-ראט.

אויף דער זיצונג איז אקצעפטירט געווארען די תשובה פון דער רעגירונג אויף דעם בריף פון סיים-מארשאלעק אין שייכות מיט דער פאדערונג פון דער ביודזשעט-קאמיסיע צוצושטעלען די בע־שלוסען פון מיניסטארען-ראט וועגען איבערטרעטען די ביודזשעטען.

דאן איז בעשלאסען געווארען, צוליב דעם, וואס דאס באהן-מיניסטעריום האט לעצטענס גע־ליטען גרויסע פערלוסטען צוליב די וועטערען, צו־ריקצוהאלטען דעם באהן-מיניסטעריום א טייל פון די הכנסות, וואס דאס מיניסטעריום האט אין זיין צייט אריינגעטראגען אין מיניסטארען-ראט.

צום סוף זענען רעפערירט געווארען די אלע מיטלען, וואס זענען אנגענומען געווארען צו פיהרען דעם קאמף מיט דער ערהאנטענדער פערפלייצונג.

דרינגענדע טעלעגראמע!

נעכטען, אין 7-טען ציהונגס-טאג פון דער 18-טער מלוכה-לאטעריע, איז אין מיין לאטעריע-קאנטאר ווידער געפאלען

אגרויס געווינס 15.000 זל. אויף נומער 35291

ס׳איז כדאי צו בעמערקען, אז ביי דער 4-טער קלאס איז ביי מיר אויך געפאלען

20.000 זל. אויף נומער 26910.

נאך א קליינע צאהל איבערגעבליבענע לאסען צו דער 5 טער קלאס זענען נאך צו בעקומען.

לאטעריע-קאנטאר F. BRAJTSZTAJN

31 NARUTOWICZA 31, tel. 42-47.

4923

די יודישע עמיגראציע פון איראפא

ביז 50.000 יודען האבען עמיגרירט אין משך פון יאהר 1928.

פאריז. (י.ט.א.) אויף דער לעצטער אל-געמיינער פערזאמלונג פון דער „געזעלשאפט פאר יודישער עמיגראנטען-שוץ” אין פאריז האט דער גענעראל-סעקרעטאר פון „היקעם” ה' דיזשור מיט-געטיילט, אז נישט קוקענדיג אויף די פערשידענ-ארטיגע בעגרענצונגען, האבען אין משך פון יאהר 1928 עמיגרירט פון די מזרח-אייראפייאישע לענ-דער פון 40.000 ביז 50.000 יודען אנ'ערך 12,000 יודען האבען אויסגעוואנדערט אין די פעראייניגטע שטאטען, 7000 — קיין ארגענטינא, 4000 — קיין בראזיליען, 4000 קיין קאנאדע, 2000 קיין ארץ-ישראל (נישט רעכענדיג די רע-עמיגראציע) 1500 קיין דרום-אפריקא און 1000 קיין אויס:ראליען. פון די מערב-אייראפיי-אישע לענדער קומט אין בעטראכט נאר פראנקרייך. אין משך פון יאהר 1928 האבען איינגעוואנדערט קיין פראנקרייך אנ'ערך 2000.

דער דירעקטאר פון דער „יודישער עמי-גראנטען שוץ-געזעלשאפט” ה' גרינבערג האט אפגעגעבען א בעריכט פון דער טעטיגקייט פון דער געזעלשאפט פון וועלכען עס איז צוזעהן, דאס אין משך פון בעריכטס-פעריאד האט די געזעלשאפט ערלעדיגט 4799 אינטערעסאנטען, 523 וויזע-אינטערווענצען, פיל באהן-הנחות א.א.וו.

סען. רובינשטיין — רב אין ווילנע

ווילנא, 13 (י.ט.א. טעלעפאניש). די וואַ-יעוואודזטווע האט היינט בעקומען א בריף פון מיניסטעריום, אז אויפ'ן אמט פון ווילנער רב איז ווייטער בעשטימט געווארען סענאטאר הרב רובינשטיין.

יודען אין דער רוסישער וויסענשאפטליכער אקאדעמיע.

מאסקווא, 13 (טעלעגראפיש דורך י.ט.א.) ס'זענען פארגעקומען די וואהלען צום פרעזידיום פון דער וויסענשאפטליכער אקאדעמיע. עס זענען אויסגעוועהלט געווארען 2 יודען אלס וויצע-פרעזעסען: ריאזאנאוו און פערשמאן.

יודישער מעמאריאל וועגען מינדערהייטען-פראצעדור

לאנדאן, 13 (טעלעגראפיש דורך י.ט.א.) לוסיען וואלף האט אין נאמען פון דעם ענגלישען ועד-הקהלות איבערגעגעבען דעם ענגלישען אויסערן-מיניסטער טשעמבערלען א מעמאריאל וועגען דעם לעצטען פארשלאג פון קאנאדישען פארשטע-הער אין דער פעלקער-ליגע דאנדאוראנד בנוגע די מינדערהייטען. דער מעמאריאל נעהמט אן א נעגאטיווע שטעלונג צו דאנדאוראנדס פארשלאג און האלט, אז די מינדערהייטען דארפען האבען ווייטער דאס רעכט צו דערלאנגען אנקלאגעס דירעקט צו דער פעלקער-ליגע.

געשטראכען יודישע פאזיציעס

קאוונא, 14 (טעלעגראפיש דורך י.ט.א.) דער ליטווישער אינערן-מיניסטער האט געשטראכען אלע פאזיציעס אויף יודישע אינסטיטוציעס, וועל-כע דער קאוונער שטאט-ראט האט אריינגעשטעלט אין בודזשעט.

ערשינען נומער 5
פוילישער מאנטשעסטער
לאדזער צייטשריפט פאר ווירטשאפטליכע, געזעלשאפטליכע און קולטורעלע פראגען
אונטער דער רעדאקציע פון
א. בארוכין און י. נירוואן
מיט ארטיקלען פון: רעד. י. אונגער, אלי בארוכין, אסקאר בערמאן, א. י. ברושעוושנסקי, ארוו. א. צימערמאן, מאג. ל. דאפנער, ב. א. גליקסמאן, יוסף זשורקאווסקי, לאווניק א. יאעל, יעקב קאהאן, ד"ר ווילהעלם פאלעק, ג. שפעט מאג. ז. שטרויך, ב. ג. ליטווין, אהרן פאלאקאוו א. א. א חניך דעם ענטהאלט דער נומער: א בעשרייבונג פון ער-מארדעטען דיר. אלבערט קאהן, א בעזוך אין יתומים-הויז נגערושער 40, בילדער פון די יודישע ראטמענער און דער לאדזער האנדעלס-קאמער, כאראקטעריסטיקעס פון די כלל-טוער א. י. ברושעווסקי און יחיאל איקעלגי, די פיי-ערונג פון חנוכת-הבית פון דער בית שומרי-הדת נשתא-וואריזשטוסקא 18 א. א.
דער נומער איז רייך אילוסטרירט.
פרייז 50 גראשען.
צו בעקומען ביי אלע צייטונגס-פערקויפער.

טשיטשערין פערטריבען פון רוסלאנד?

סענסאציאנעלע ידיעות אין דער דייטשער פרעסע

בערלין, 13 (ספ. טעל.) די „דעמאקרא-טישע צייטונגסד נסט” טיילט מיט, אז טשיטשערין געפינט זיך שוין עטליכע חדשים צייט אין דער סאנאטאריע „גרינוואלד” אין בערלין. טשיטשערינס לאנגער אויפענטהאלט אין דייטשלאנד איז נישט נויטיג פאר זיין קוראציע, נאר העכסט-ווארשיינליך איז ער בעזייטיגט געווארען פון רוסלאנד. זיין פערטרעטער ליטווינאוו שטעהט נעהנטער צו סטאלינען, ווי ער, טשיטשערין, אזוי, אז דער אייגענטליכער אויסער'ן-קאמיסאר פון סאוויעט-רוסלאנד איז איצט טאקי ליטווינאוו. עס איז אויפפאלענד דער פאקט, וואס צווישען טשי-טשערינ'ען און דעם סאוויעטישען אמבאסאדאר אין בערלין, קרעסטינסקי, איז פערהאן אזא שווא-כער קאנטאקט, חוץ דעם רעדט מען לעצטענס אינגאנצען נישט וועגען טשיטשערינ'ען, אזוי, אז ער ווערט אינגאנצען פערגעסען.

ראט פון פעלקער-בונד בעשליסט

צונויפצורופען אנ'אייראפעאישע קאנפערענץ וועגען טראנזיט-עמיגראנטען.

גענף, (יט"א). אויף איינע פון זיינע לעצ-טע זיצונגען האט דער ראט פון פעלקער-בונד בע-שלאסען צונויפצורופען דעם 10-טען יוני 1929 אנ'אייראפעאישע קאנפערענץ אויף אויסצוארבייטען אנ'אינטערנאציאנאלען אפמאך בנוגע א קארטע פאר טראנזיט-עמיגראנטען. צו דער קאנפערענץ וועלען איינגעלאדען ווערען אלע אייראפעאישע מיטגלידער פון פעלקער-בונד. עס וועלען אויך איינגעלאדען ווערען מיט בעראטונגס-רעכט די אינטערנאציאנאלע ארגאניזאציעס. וועלכע פערנעהמען זיך מיט די ראַ-זיגע פראגען און קענען מיטהעלפען דער קאנפערענץ די ארגאניזאציעס וועלען בעשטימט ווערען דורכ'ן פרעזידענט פון דער קאנסולטאטיווער און טעכני-שער קאמיסיע. דער צוועק פון דער קארטע איז צו ערלייכטערען דעם עמיגראנט, וועלכער פאהרט טעבר-לים, דורכצופאהרען די אייראפעאישע מדינות אהן שוועריגקייטען. די קארטע, וועלכע דארף בע-צייכענען דאס ארט פון וואנען דער עמיגראנט פאהרט, דאס לאנד וואוהין ער פאהרט, די מדינות וועלכע ער דארף דורכפאהרען א.א.וו. די קארטען דארפען זיין בעשטימט נישט נאר פאר די, וועלכע וואנדערען אוים קיין דרום און צפון-אמעריקא, נאר אלע עמיגראנטען, וועלכע פאהרען אין א וועלכען נישט איז לאנד מחוץ פון איראפא. די קארטע דארף אויך אזא אופן דינען אויך פאר די עמי-גראנטען קיין ארץ-ישראל.

פון 20-טען ביזן 22.-טען פעברואר זענען אין זשענעווע פארגעקומען די זיצונגען פון א ספע-ציעלען עקספערטען-קאמיטעט, וועלכער האט צו-געגרייט אנ'אויספיהרליכען בעריכט וועגען דער פראַ-גע ווי אויך א פראיעקט פון אנ'אפמאך.

די היישעריקען אין עבר-הירדן

דער ענערג'ישער קאמף מיט די מחבלים

ירושלים, (יט"א) גרויסע כמארעס היי-שעריקען האבען בעדעקט בעדייטענדע ערד-שטחים אין עבר-הירדן און ראַרט געמאכט גרויסע שאדענס. אלע שוץ-אפטיילונגען זענען גלייך מאביליזירט גע-ווארען און 9 אפטיילונגען מיט 100 פלאמען-ווארַ-פער זענען ארויסגעשיקט געווארען פון ארץ-ישראל צו בעקעמפען די קליינע מחבלים.

800-יעהריגער געבורטס-טאג פון רמב"ם

די מאנומענטאלע אויסגאבע פון אלע פערעפענט-ליכטע און נישט-פערעפענטליכטע ווערק פון רמב"ם

ניו-יארק, (יט"א). אין צוזאמענהאנג מיט דעם 800-יעהריגען געבורטס-טאג פון רמב"ם (וואס פאלט אוים לויט דער נייער אויסרעכנונג אויפ'ן יאהר 1935 תרצ"ה) איז דער בעקאנטער יודי-שער געלעהרטער ד"ר צייזום אדלער ארויסגע-טרעטען מיט אנ'איניציאטיוו צו פערעפענטליכען א קריטישע אויסגאבע פון רמב"ם'ס ווערק. וואס זאל ערשיינען אונטער דער רעדאקציע פון די בעסטע זאכקענער פון דער יודישער און אראבישער יודי-ספרודענץ. עס ווערט פראיעקטירט ארויסצוגעבען 4 בענדער פון רמב"ם'ס העברעאישע ווערק „משנה תורה” (יד החזקה), 6 בענדער פון זיינע אראבישע קאמענטארען צו דער משנה, 1 באנד פון „ספר המצוה”, איין באנד פון „ראלאלאט אלהא-אירין” (מורה נבוכים). איין באנד פון רמבם'ס שאלות ותשובות, 4 בענדער פון זיינע מעדיצינישע און אסטראנאמישע ווערק און איין באנד מיט קלע-נערע אפהאנדלונגען.

Dr. med. STUPEL
.12 Szkolna 12.
ספעציאליסט פאר הויט-, האר און וועגערישע קראנקהייטען
נגנען - שחעב., ליכט און רענטגען-שטראהלען און קווארץ- לאמפ, עלעקטרא-טעראפיע.
נעהמט אן פון 6 ביז 9 אין אוונד

„ארט”
זאכאדניא 43
יודישער קאמער-טעאטער
ליטונג: מ. בראדערזאן און ד. בייגעלמאן.
היינט – 1 פארשטעלונג:
אנהויב 9.15 א זייגער אווענד
דאס VI-טע גראנדיעזע פראגראם א. נ.
MISS JUDEA – מיס
1) פראלאג, 2) אנשי קודצב, 3) מענדיל-נגנעג-יל, 4) קעניג זאנוועל III, 5) כתרילעווקער שרפה, 6) דער סעקוועסטראטאר, 7) באבע און אייניקל, 8) ליד פון ארבייט, 9) דער סובלאקאטאר, 10) מיס JUDEA
טעקסט: שלום עליכם, מ. בראדערזאן, י. אבצושאנעק, מארשעליק, מאשקאוויטש. — מוזיק: קאפ. דוד בייגעלמאן און א. ראזענבוים. ליט. לייטער: מ. בראדערזאן. מוזיק לייטער: דוד בייגעלמאן. רעזשי: קאלעקטיווע. פלאסטישע רעזשי: ז. קרוש. קאנסטרוקציע: מ עלבוים. קאסטיומען און רעקוויזיטן (אויסגעפיהרט אין אייגענעם ווארשטאט): ד. מאטוס און ש. בלום. — ליכט-עפעקטען: י. יערוזאלימסקי. קאנצערט-מייסטער: ש. בייגלמאן.
די פארשטעלונגען הויבען זיך אן פינקטליך.
דער זאל איז גוט בעהייצט.
בילעטען צו בעקומען טעגליך פון 7 אווענד, שבת-פון 2–5 און פון 7 אוו.

די מצות-אקציע פאר די יודען אין סאוויעט-רוסלאנד.

ניו-יארק, (יט"א) דער פערבאנד פון די ארטאדאקסישע רבנים אין אמעריקא האט פער-עפענטליכט אנ'אויפרוף לטובת דער מצות-אקציע פאר די יודען אין סאוויעט-רוסלאנד. די לאנדס-מאנשאפטען פון די רוסישע יודען האט זיך אויך פעראייניגט צו דער אקציע. דער ערשטער מצות-טראנספארט פאר די יודען אין סאוויעט-רוסלאנד איז שוין ארויסגעשיקט געווארען קיין האמבורג.

פאריז, (יט"א) בראש פון דער מצות-אקציע פאר די יודען אין סאוויעט-רוסלאנד האט זיך אין פראנקרייך געשטעלט דער נשיא. לעגינגראדער רב הרב י"ר אייזענשטאדט. ביי דער מיטווירקונג פון הרב-הכולל פון פראנקרייך הרב לעווי האט זיך געגרינדעט א ספעציעלער קאמיטעט מיט'ן אנטייל פון אהוו. שלאסבערג. דעם באנקיר ראפרי, ה' פאלאק א. אנד.

וויצע-פארזיצערין פון רומע-נישער „וויזא”

שענקט איהר הויז דעם קרן-היסוד.

בוקארעשט, (יט"א) די וויצע-פארזיצערין פונ'ם רומענישען „וויזא” פרוי אירא לאזאראוויטש, און איהר מאן ה' לעאן לאזאראוויטש האבען איהר זייער צוואה פערשריבען דעם קרן-היסוד א הויז אין תל-אביב וואס האט א ווערט פון 4 טויזענד פונט. דאס האבען זיי ערקלערט אויף א באנקעט וואס איז פארגעקומען לכבוד זייער אפפאהרען קיין ארץ-ישראל מיט'ן צוועק זיך צו בעזעצען אויף שטענדיג.

פריהלינג-טוריסטיק אין ארץ-ישראל

500 יודישע טוריסטען פון אמעריקא וויילען אין לאנד.

ירושלים, (יט"א) אין ארץ-ישראל האַ-בען שוין אנגעהויבען אנקומען מאסען טוריסטען, אנ'עקסקורסיע פון 500 אמעריקאנער יודען איז אנגעקומען אויף דער „מאריטאניא”. די טוריסטען עקסקורסיע איז פייערליך אויפגענומען געווארען דורך דער יודישער קהלה אין חיפה און דורך דעם שטאט ראט פון תל-אביב און איז אויך בעגריסט געווארען דורך דעם פארשטעהער פון דער ציוניסטישער עק-זעקוטיווע.

אין דער עקסקורסיע בעטייליגט זיך אויך דער וויצע-פארזיצער פון דער ציוניסטישער פערעראציע אין קאנאדא ה' געלבער. פיל פון די טוריסטען וועלען בלייבען אין ארץ-ישראל איבער פסח. כמעט יעדע שיף ברענגט נייע טוריסטען אין לאנד. די טו-ריסטען ברענגען אריין אין לאנד אנ'אויפלעבונג.

ציריכער יודישער סוחר

בעשטימט אלס ליטווישער עהרען-קאנסול אין דער שווייץ.

גענף (י. ט. א.) די ליטווישע רעגירונג האט בעשטימט דעם ציריכער סוחר ווילהעלם סימאן אלס ליטווישען עהרען-קאנסול אין דער שווייץ. ה' סימאן איז בעקאנט אין דער שווייץ אלס אנ'-אנגעזעהענער סוחר און שפ'לט אויך א חשוב'ע ראל אין דעם יודישען און ציוניסטישען געזעל-שאפטליכען לעבען.

60-יעהריגער געבורטסטאג-יובילעאום

פון פארזיצער פון ראט פון וועלט-פערבאנד „אזע”

ריגא. (י.ט.א.) דעם 10-טען מערץ האט אין ריגא געפייערט זיין 60-יעהריגען געבורטס-טאג און 35-יעהריגע טעטיגקייט אלס ארצט און געזעלשאפטליכער עסקן דער בעוואוסטער אזע-טוער ד"ר עליאסבערג, וועלכער פערנעמט זייט דעם יאהר 1925 דעם אמט פון פארזיצער פון ראט פון וועלט פערבאנד „אזע”. ד"ר עליאסבערג שטאמט פון א גרויסער יחוס'דיגער משפחה.

געשטארבען הרב זאב דרימער פון דראהאי

טשערנאוויץ. (י.ט.א.) אין דראהאי איז געשטארבען אין עלטער פון 80 יאהר דער רב הכולל ר' זאב דרימער פון דראהאי.

דער נפטר איז געווען בעקאנט אין רומעניען אלס גרויסער גאון און בעריהמטער תלמודיסט.

יאָרג. 14 מערץ 1929

„נייער פאָלקסבלאַט"

יאָרג. 14 מערץ 1929

דער תהום

פון די קאָנסטיטוציע-פּראָיעקטען

אין מיטעל־פונקט פון דער אינערליכער פּאָליטיק אין פּוילען שטעהט איצט די פראַגע וועגען ענדערען די קאָנסטיטוציע.

נאָכדעם ווי דער רעגירונגס־בלאָק האָט אַריינגעטראָגען אין סיים אַן'אייגענעם פּראָיעקט וועגען ענדערען די קאָנסטיטוציע, האָבען דאָס אויך געטאָן די לינקע גרופּירונגען און האָבען צונויפגעשטעלט די נויטיגע צאָהל 111 אונטערשריפטען, און אַריינגעטראָגען אַן'אייגענעם פּראָיעקט פון ענדערען די קאָנסטיטוציע.

דער פּראָיעקט פון די לינקע גרופּירונגען איז נישט קיין אויסבעסערונג צום פּראָיעקט פון רעגירונגס־בלאָק. ס'איז גאָר עפּעס אַנדערש, ס'איז אַ היפּוך פון דעם אַנטי־דעמאָקראַטישער און האַלב פאַשיסטישער קאָנסטיטוציע פון רעגירונגס־בלאָק.

מ'דאַרף נאָך צוגעבען, אַז הגם אונטער דעם פּראָיעקט פון די לינקע האָבען אונטערגעשריבען די רעפּוטאַטען פון פּ.פּ.ס., „וויזוואָלעניע", און פּויערים־ריכטונג, זענען דאָך די דערמאָהנטע גרופּירונגען נישט איינינג אין די פערשידענע פּונקטען פון פּראָיעקט.

די אונטערשריפטען זענען געגעבען געוואָרען, כדי דער פּראָיעקט זאָל קענען אַריינקומען אין סיים, און מ'זאָל קענען וועגען איהם רעדען. און ווען דער פּראָיעקט וועט בעטראַכט ווערען אין סיים, וועלען די פאָרשטעהער פון די לינקע גרופּען, וועלכע האָבען אַליין אונטערגעשריבען דעם פּראָיעקט, ערשט אַרויסווייזען די מיינונגס־פערשידענהייטען, וואָס עקזיסטירען צווישען זיי.

דערווייל נעהמען שטעלונג צו דעם לינקען פּראָיעקט נאָר די רעגירונגס־טרייע צייטונגען.

די רעכטע, וועלכע וואָלטען גערן געוואָלט, אַז דער פּראָיעקט פון די ב.ב. זאָל נישט דורכגעהן, קען דאָך אָבער בשום אופן נישט מסכים זיין מיט דער סאָציאַליסטישער קאָנסטיטוציע פון די לינקע.

קיין איינענעם פּראָיעקט קענען זיי נישט אַריינטראָגען, ווייל ס'פעהלט זיי פשוט די נויטיגע צאָהל שטימען — שווייגען זיי דערווייל.

דער רעגירונגס־אָרגאַן „עפּאָקאַ", אַנאַליזירענדיג דעם פּראָיעקט פון די לינקע שרייבט, אַז ער בעשטעהט פון 3 מוטנע קוועלען: ראַקטרינעריע, רעמאַגאָגיע און נאַרישקייט.

צו דער ראַקטרינעריע געהערען די פאָרמולעס וועגען אייגענטום־רעכט, וועגען אונטערוואַרפען אַלע אַרבייטס־וואַרשטאַטען אונטער מלוכה־קאָנטראָל, וועגען אָפּטיילען די קירך פון דער מלוכה און וועגען אַריינטראָגען אַ געזעץ־פּראָיעקט אין סיים מיט דער אונטערשריפט פון 100 טויזענד בירגער.

צו דער רעמאַגאָגיע געהערען די פּונקטען וועגען דעם, אַז די משפחות פון רעפּוטאַטען און מיניסטאָרען זאָלען נישט קענען בעקומען קיין שום קאָנצעסיעס, נישט אנטיילנעהמען אין קיין שום אויפזיכטס־ראַטען, אָדער פערוואַלטונגען, וועלכע האָבען אַ פערדינסט־כאַראַקטער.

איבעריגענס, טרייסט זיך די „עפּאָקאַ", אַז דער לינקער פּראָיעקט קען בשום אופן נישט אָנגענומען ווערען, ווייל אַפילו לויט די ווייטגעהענדסטע קאָמבינאַציעס קען דער פּראָיעקט נישט אָנזאַמלען די נויטיגע צאָהל שטימען, וואָס איז נויטיג.

דער „קוריער פּאָראַנני" בעשעפטיגט זיך אויך מיט דעם לינקען קאָנסטיטוציע־פּראָיעקט. די צייטונג מאַכט אַלערליי חשבונות, וואָס קענען נאָר קומען אין בעטראַכט, בעת דער אָפּשטימונגען איבער די פּראָיעקטען פון ענדערען די קאָנסטיטוציע און איז מלא שמחה ,אַז דער לינקער פּראָיעקט האָט נישט קיין שום שאַנסען אַדורכצוגעהען. די צייטונג בערעכענט אָבער נישט די שאַנסען, וועלכע ס'האָט דער פּראָיעקט פון רעגירונגס־בלאָק.

די ראָיגע צייטונג שרייבט נאָר, אַז דער לינקער ראַדיקאַלער פּראָיעקט אין פּאָליטישען און סאָציאַלען זין, שטעלט די פראַגע, אויף וואָס די מחברים רעכענען.

קיין מעגליכקייט אויף אַ קאָמפּראָמיס מיט'ן ב.ב.־פּראָיעקט עקזיסטירט נישט, ווייל די ביידע פּראָיעקטען זענען פונאַנדערגעטיילט מיט אַ טיפען תהום.

„מ'דאַרף דעריבער רעכענען — שרייבט דער „קוריער פּאָראַנני" — אַז די פּ.פּ.ס. האָט אַריינגעטראָגען איהר שאַנסענלאָזען פּראָיעקט, נאָר כדי צו ווייזען דער גאַס אַ כמעט סאָציאַליסטישען פּראָיעקט, אַלס געגענזאַץ צו דעם רעאַלען פּראָיעקט פון רעגירונגס־בלאָק און אַזוי אַרום פערטומלען די מוחות פון דעם רוהיגען בירגער".

אַלבערט איינשטיין

צום היינטיגען 50־טען געבורטסטאָג פון געניאַלען געלעהרטען

פון אַ געשפּרעך מיט פרוי עלזע איינשטיין

(ספעציעל פאר'ן „נייעם פאָלקסבלאַט")

דאָס הויז האבערלאַנדשטראַסע נומער 5 איז נישט קיין פּאַלאַץ, אַ קליין בערלינער הייזעל, גלייך ווי טויזענדער ענליכע הייזער אין בערלין. אַ הויז פאַר מיטעלע בעאַמטע און קלענערע סוחרים. אויבען אָבער אויף דעם העכסטען שטאָק בלישטשעט זיך אויפ'ן מעשענגעם־שילד דער נאָמען „איינשטיין". דער נאָמען, וואָס פערכאַפּט איצט ווידער די וויסענשאַפטסלייט און דילעטאַנטען, אַ נאָמען, וואָס בילדעט שוין זייט צוויי צעהנדליג יאָהר אַ שטאָלצען סימבאָל פון אַ נייער ערע אין דער וועלט־ערקענטעניש.

אין דעם קליינעם, שטילען בודואַר, זיצט מען געגענאיבער אַ פרוי, וועלכע איז אַן'אויסדרוק פון טיפען גייסטיגען אַדעל. דאָס איז עלזע איינשטיין, די פרוי פון גענישלען געלעהרטען.

פון דער שטימע פון דער ראַזינער פרוי קלינגט אַרויס אַ זעלבסטפערשטענדליכער שטאָלץ. פרוי עלזע איינשטיין איז נישט בלויז די פרוי פון אַלבערט'ן, נאָר אויך זיין לייבליכע קוזינע, אַ טאָכטער פון'ם אינזשיניער איינשטיין, וועלכער איז אין אַ געוויסער מאָס געווען דער לעהרער און מוסטערבילד פון'ם נאָך גאָר יונגען אַלבערט.

· · ·

דאָס געשפּרעך געהט אַריבער אויף די יודישע פערזענליכקייט פון איינשטיינ'ען, אַלבערט איז נישט אויפגעוואַקסען אין יודישע טראַדיציעס. דאָך איז אַלבערט געווען פרום, זיין יודישע פערזענליכקייט האָט זיך אָבער אין איהם ענטפּלעקט ערשט אין אַפּריל 1914, בעת ער האָט זיך אָפּגעשטעלט אין ארץ־ישראל אויף דער צוריק־רייזע פון יאַפּאַן. לאָמיר זיך אָבער האַלטען ביי די כראָנאָלאָגישע ראַטען.

אַלבערט איינשטיין איז געבוירען געוואָרען דעם 14־טען מערץ 1879 אין דער אַלטער שטאָט אולם אויפ'ן דונאַי. זיין פאָטער איז געווען אַ הייטערע, אָפּטימיסטיש־געשטימטער מאַן. ווען אַלבערט איז אַלט געוואָרען 5 יאָהר, האָט זיך איהם אויפגעוועקט דאָס ערשטע שטוינען איבער אונבעקאַנטע צוואַמענהאַנגען, בעת זיין פאָטער האָט איהם געוויזען אַ קאָמפּאַס.

אין יענער צייט איז די פאַמיליע איינשטיין איבערגעפאָהרען קיין מינכען, וואו דער פאָטער האָט איבערגענומען אַן'עלעקטראָטעכנישע פאַבריק. אין מינכען האָט די פאַמיליע פערנומען אַן'אידילישׁ קליין הייזעל, אין מיטען פון אַ גרויסען גאָרטען, אין דער ראַזינער סביבה האָט אין דעם יונגעל אָנגעהויבען צו וואַקסען אַ רעליגיעזע גרונד־שטימונג. ער האָט בעקומען פּריוואַטען יודישען אונטערריכט ביים לעהרער פרייו. וועהר יונג האָט זיך אין איהם דעהוועקט די ליבע צו מוזיק, וואָס האָט אויך זיין שפּעטערען לעבען געגעבען אַ רייכען אינהאַלט, אויך דער תנ"ך איז פאַר איהם געווען אַ קוואַל פון טיפע עטישע איבערלעבענישען.

אויף דעם צייט־פעריאָד פאַלען אויס זיינע ערשטע, שמערצליכע איבערלעבונגען, די יודישע קינדער האָבען געפילדעט אין דער שולע אַ פערשווינדענדע מעהרהייט, דער קליינער אַלבערט איז אָנגעריהרט געוואָרען דורך ערשטע שאַרף־שפּיצען פון דער אַנטיסעמיטישער כוואַליע, וואָס האָט בעדראָהט די קאַטעדער און די שול־באַנק.

ער האָט געפיהלט, אַז איהם ווערט געטון אַן'עוולה און, געצווונגען דערצו דורך דער לאַגע, האָט זיין ווייכע נאַטור אויסגעבילדעט אַ געוויסע ווידערשטאַנד־פעהיגקייט און מעהר זעלבסטשטענדיגקייט, אַלס שילער פלעגט אַלבערט זיין אַקוראַט, אויספיהרען אַלע פאָדערונגען און האָט נישט אַרויס געוויזען קיין ספּעציעלע נייגונגען. לויט די ווערטער פון איינשטיין אַליין האָבען די לעהרער ענטשפּראָכען דעם כאַראַקטער פון אונטער־אָפיצירען, אַלט־זייענדיג 10 יאָהר איז אַלבערט אָנגעקומען אין גימנאַזיע, וואו די לעהרער האָבען שוין געהאַט אַ לייטענאַנט־כאַראַקטער. איינציגע לעהרער זענען אַ בער געשטאַנען פיל העכער פון הערשענדען קאַזאַרמען־גייסט זיי האָבען בעוויזען די פערשטענדניש פאַר דער שעהנהייט פון קלאַסישען אַלטערטום און פון דער קלאַסישער דייטשער דיכטונג. אין דער גימנאַזיע איז איינשטיין צום ערשטען מאָל געקומען אין בעריהרונג מיט דער עלעמענטאַרער מאַטעמאַטיק, וועלכע האָט אויף איהם געווירקט מיט דער קראַפט פון אַן'ענטפּלעקונג. פון אָנהויב אָן האָט זיך אַלבערט אויסגעצייכענט אַלס גוטער אויפלעזער פון מאַטעמאַטישע אויפגאַבען. זיין פעטער אינזש. יעקב איינשטיין האָט איהם בעקענט מיט די נעהיימנישען פון אַלגעברע און איינמאָל האָט ער אויך איבערגעגעבען דעם יונגען אַלבערט דעם אינהאַלט פון פּיטאַגאָראַס'עם טעאָרעמע, נישט אָנגעבענדיג די בעווייזען. נאָך אַ 3־וואָכיגער אָנגעשטרענגטער אַרבייט האָט אַלבערט אַליין צונויפגעבראַכט די בעווייזען. הגם עס האָט זיך געהאַנדעלט וועגען אַ זאַך, וואָס איז שוין אוראַלט בעקאַנט, איז דאָס פאַר איהם געווען די ערשטע ענטדעקונגס־פרייד. צו 15 יאָהר האָט זיין לעהרער פון מאַטעמאַטיק איהם ערקלערט אַלס רייף צום אוניווערזיטעט שטודיום.

אין יאָהר 1894 זענען זיינע עלטערען, אין צוזאַמענהאַנג מיט'ן אונטערפאַלג פון דער עלעקטראָטעכנישער אונטערנעהמונג, איבערגעפאָהרען קיין איטאַליען.

וועגען בעזוכען אַ שולע איז דערווייל נישט געווען קיין רייד. אַלבערט האָט זיך בעשעפטיגט מיט ליטעראַטור, געמאַכט ווייטע אויספלוגען. די איטאַליענישע איבערלעבונגען זענען אָבער געווען

(ענדע זעה 7־טע זייט) .

תימנער יודען אין ארץ־ישראל

(אַ בריף פון ירושלים)

צום ערשטען מאָל האָב איך זיי דערזעהען אין יפו. ביים אַראָפּגעהן פון שיף זענען צוגעלאָפען עטליכע דאַרע יודען מיט קליינע בערדלעך און לאַנגע געקרייזעלטע פאות, דער קאָפּ פערוויקעלט מיט אַ האַנטוך און אַ גראָבע שטריק אויפ'ן שולטער — דאָס זענען געווען די תימנער אויסמולמעלנדיג עטליכע ווערטער אויף העברעאיש מיט אַן'אַראַבישען אַקצענט, האָבען זיי איינגעבויגען זייערע פּלייצעס און אַרויפגעקייקעלט אויף זיך די שווערע משאות. אין תל־אביב האָב איך זיי ווידער געטראָפען און געזעהן, ווי זיי טראָגען פערשידענע משאות און טוען די שווערסטע אַרבייטען מיט אַן־אמתער שמחה און בעפרידיגונג. אין ירושלים האָב איך דערזעהן די זעלבע שוואַרצע תימנער אַרבייטען צוזאַמען מיט זייערע קינדער, וואָס אין ידי שוואַרצע אויגען איז אויסגעגאָסען אַ מזרח־חן. דער פאָטער טראָגט די זאַמד און די קינדער שיטען אָן און שיטען אויס די זאַמד און זייערע פנימער דריקען אויס אַ געפיהל פון ליבע, מיט וועלכער זיי טוען די ראָזינע אַרבייט. און נישט נאָר ביי דער שוואַרץ־אַרבייט האָב איך זיי געזעהן, נאָר אויך אין דעם איידעלע קונסט־ווינקעל „בצלאל" האָב איך זיי געטראָפען — צווישען דער בונטער צאָהל פערשידענע יודישע טיפען, וואָס אַרבייטען אין „בצלאל"־מוזיי פערנעמען דעם חשובסטען און וויכטיגסטען אָרט די תימנער יודען, וועלכע זענען גרויסע ספּעציאַליסטען אין דער אויסאַרבייטונג פון טעפּיכער און פערשידענע קונסט־ציהרונגען לויט'ן אָריענטאַלישען סטיל. שפּעטער איז מיר אויסגעקומען זיך צו טרעפען מיט זיי אויך אין די קאָלאָניעס, אין די פערשירענסטע שכונות און תימנער קוואַרטאַלען. צווישען דעם פיל־פאַרביגען קאָלאָריט פון ארץ־ישראל־יודענטום, וואַרפט זיך אין די אויגען אָט דער מזרח־טיפּ, וואָס האָט נאָך אַ סך מאַטערניש, יסורים און מסירות נפש געפונען זיין בעגייסטערונג אין דער ארץ־ישראל־ערד, אויסקלויבענדיג פאַר זיך פון די שווערע אַרבייטען דוקא די שווערסטע. איך האָב דערקענט, אַז די ליבע צו דער אַרבייט, דער נאַאיווער גלויבען און דער עיקר די סבלנות זענען די הויפּט־שטריכען פון די תימנער יודען.

זיך אָפּגיסענדיג מיט שווייס, פיהרען זיי דורך מיט פרייד אַלץ, וואָס עס פאַלט אויס אויף זייער גורל.

עס זענען אָבער געווען צייטען, ווען דאָס וואָרט „תימנער" איז געווען אַ זידעל־וואָרט און מען האָט זיי געהאַלטען פאַר'ן נידעריגסטען קלאַס מענשען. זיי האָבען געלעבט אין מערות און חורבות, ווען זיי זענען געווען די בעטלערס פון שטאָט און מיר, די „אַשכנזים", זענען געווען די מיוחסים. דאָס איז געווען מיט עטליכע צעהנדליג יאָהר צוריק. אַנדערש איז אָבער היינט: אַ גלייכער בירגער אין דער אויפבויענדער א"י איז איצט דער תימנער: זיי זענען היינט פערשפּרייט איבער אַלע שטעט און קאָלאָניעס אין ארץ־ישראל, זיי האָבען שוין היינט זייערע אייגענע תימנישע שכונות, זיי האָבען אין ירושלים תימנער קוואַרטאַלען, אין תל־אביב דעם כרם התימנים, נעבען רחובות אַ דערפעל פון תימנער יודען און אַפילו אין עמק אויך זייערע אייגענע קאָלאָניעס. עס האָט שוין אַפילו געטראָפען, אַז אַ ריגער בחור האָט חתונה געהאַט מיט אַ תימנער מיידעל. עס פערשווינדען די צייטען, ווען נאָר די „אַשכנזי" איז געווען דער מיוחס, ווען דער אַשכנזי האָט געלעבט אין אַ דירה או ודער תימנער גענעכטיגט אין דרויסען. די צייטען, ווען מען האָט זיך גערעכענט מיט'ן תימנער יודען, ווי מיט אַן־אייזעל, אָדער אין בעסטען פאַל, ווי מיט אַ געקויפטען קנעכט געהערען שוין צו דער פערגאַנגענהייט. דער תימנער יוד ווערט איינגעבירגערט אין ודער א"י משפחה און צייכענט זיך אויס מיט זיין גרויס סבלנות, מיט זיין געוואוינהייט צו דער אַרבייט, מיט זיין שטאַרקער האָפענונג און רעליגיעזיטעט, וואָס דערגרייכט ביי די תימנער יודען ביז פאַנאַטיזם.

די נעגענוואַרט — דאָס לעבען פון תימנער יודען אין שטאָט, וואו ער פערדינט מיט שווייס דורך די שווערסטע שטאָטישע אַרבייט דעם שטיקעל ברויט, אָדער דאָס לעבען פון תימנ'ער יודען אין קאָלאָניע, וואו ער אַרבייט אי ודי באַיאַרעס (פּרדס) 10 און 12 שעה אַ טאָג פאַר אַ קליינעם פרייז איז פאַר איהם דער בעסטער גליק, אויך די צוקונפט, ווען ער צוזאַמען מיט זיין פרוי און קינדער וועלען מיט דער צייט, לייגענדיג שטיין אויף שטיין מיט די אייגענע הענד אויפשטעלען אַ הייזעל אין'ן פאַר איהם דער אמת'ער גן־עדן — די פּאָעזיע פון זיין לעבען און דאָס שענסטע און פראַכט פולסטע בלאַט אין זיין געשיכטע. דער פאַר איז אָבער זיין פערגאַנגענהייט אַ שווערהאַפטע. אַן־עבר פון טרויעריגע טעג אייגער גרויזאַמער פאַר'ן אַנדערען, טעג פון פּלאָגען און גזרות, ווען מען זעהט נישט אַריינשטראַהלען קיין שיין פון ליכט אין דער פינסטערער פון דער גאַנצער וועלט אָפּגעריסענער מדינה'לע. יעדער פון די תימנער, וואָס געפינט זיך היינט אין ארץ־ישראל, האָט אין זיין לעבען דורכגעמאַכט אַ „יציאת תימן", ווען ער איז אויסגעלייזט געוואָרען פון זיינע אונטערדריקער. איינדרוקס־פול איז פאַר איהם דער שענסטער און הערצליכסטער מאָמענט פון זיין לעבען, און אַלס אָנדענק פון דער ראָזיגער צייט, פייערן אַ יום־טוב מיט הלל און הוראה זיינע קינדער און קינדס־קינדער. און אָט דערמיט דערקלערט זיך אויך די צופרידענהייט און שמחה פון תימנער יודען איצט אין ארץ־ישראל — ער האָט זיין לאַנגע פיל אויסגעבעסערט, און די האָפענונג דאָס איז זיין איינציגער פערמעגען, מיט וועלכען ער טרייסט זיך שטענדיג.

ווען מען זאָל אַ קוק טון אויפ'ן נאָהענטען עבר פון די תימנער יודען, ווערט מען ממש דערשיטערט. ווי אַזוי זענען געקומען די ראָזיגע יודען קיין ארץ־ישראל? ווי אַזוי האָבען זיי זיך אַרויסגעריסען פון דעם ערגעץ־וואו ווייט־פערשטופּטען ווינקעל, אין אַראַביען און זענען געקומען אין לאַנד פון די אבות?

תימן (יעמען) איז אַ לאַנד, וואָס איז פערמאַכט פון אַלע פיר זייטען אין יוצא ואין בא, קיינער קומט נישט אַהין, און קיין יודען ווערט נישט דערלויבט אַרויסצופאָהרען פון דאָרטען. זענען די יודען אונטערוואָרפען און זענען אונטערדריקט פון די הערשענדע אַראַבישע שבטים זייענדיג אינגאַנצען אָפּגעטיילט פון דער גאַנצער וועלט. און אַזוי ציהט זיך דער אַלטער ישוב פון דורות אָהן שום ענדערונג, און נאָך עד־היום קומען די ידיעות וועגען שרעקליכען מצב פון די תימנער יודען, וועלכע בעטען זיך, אַז מען זאָל זיי ראַטעווען און אַרויספיהרען פון דעם גיהנום — נאָך גאָר נישט לאַנג זענען אָנגעקומען האַרצרייסענדע בריף וועגען זייער לאַגע. די גזירות הערען נישט אויף, און נאָך מיט אַ פּאָר יאָהר צוריק, האָט דערצעהלט אַ תימנער יוד, איז אַרויס אַ גזירה פון דעם מושל פון תימן, אַז אַלע יודישע קינדער — די יתומים און יתומות פון תימן זאָלען איבערגעגעבען ווערען אין רשות פון מושל, כדי זיי צו דערציהען אין מוסולמענישען גלויבען. אין פאַל, אויב זיי וועלען זיך נישט אונטערוואַרפען, וועלען זיי אַריינגעוואָרפען ווערען אין תפיסה. האָט זיך אָבער גראָר געטראָפען אַ נס — מען האָט מתפלל געווען, געשפּאָלטען הימלען, די דערלייזונג איז טאַקע געקומען און די גזירה איז בטל געוואָרען, נאָר פּלוצלונג האָט זיך אין דעם טאָג, ווען די גזירה האָט געזאָלט דורכגעפיהרט ווערען בעוויזען אַ פייער אויפ'ן מאַכמעדאַנישען בית־עולם און אַלע קברים צוזאַמען מיט די מצבות זענען אויפגעגעסען געוואָרען פון די פלאַמען. די פרומע מאַכמעדאַנער האָבען אין דעם דערזעהן אַן'עונש פון הימעל און די גזירה מבטל געמאַכט. דאָס האָט אָבער לאַנג נישט געדויערט און די רדיפות אויף יודען האָבען זיך גענומען איבער'חזר'ן. און אין דער נאַציאָנאַלער ביבליאָטעק אין ירושלים געפינט זיך אַן'אינטערעסאַנטער דאָקומענט — אַ בריף פון תימנער יודען צו דער הנהלה הציונית אין לאָנדאָן. אין דעם ראָזיגען בריף, וועלכער איז געשריבען געוואָרען אויף פּאַרמעט ניסען זיי אויס זייער ביטער האַרץ און דערצעהלען וועגען די גרויסע צרות, וואָס זיי שטעהען אויס פון זייערע שכנים, זיי בעקלאָגען זיך פאַר דער ציוניסטישער אָרגאַני

(ווייטער זעה 5־טע זייט).

Dr. DONCHIN

מאניושקין, טעלעפאן 97-9

ספעציאל-ארצט פאר אויגענקראנקהייטן

נעמט אָן טעגליך פון 10–1 מיטאָג און 4–7 נ.מ

זונטאָג פון 10 ביז 1 בייטאָג.

נייער פאלקסבלאט

דאס לאדזער לעבען

14
דאנערשטאג
ב
אדר ב׳ תרפ״ט

מערץ
זון-אויפגאנג 5.56
זון-אונטערגאנג 5 36

פאבאר

(וו) ווי מיר דערוויסען זיך האט די מיליטער-פאליציייאישע אפטיילונג ביים מאגיסטראט שוין איבערגעשיקט צו דער געהעריגער מאכט די צעטלען פון די פאבאראווע פונ׳ם יאהרגאנג 1908.

עס איז צו ערווארטען, אז דער היי-יעהריגער פאבאר וועט פארקומען אין מאי. צוזאמען מיט׳ן יאהרגאנג 1908 וועלען אויך גערופען ווערען די געבוירענע אין 1906, 1907, וועלכע האבען אין די פריהעריגע קאמיסיעס בעקומען קאטעגאריע ב.

קאמף געגען בעטלעריי

(2) מיט׳ן מאמענט, ווען אין גאס איז ווארימער געווארען, האבען זיך ווידער בעוויזען גאנצע מחנות בעטלערס, צוליב דעם האט די פאליציי-מאכט אונטערגענומען אן׳ענערגישען קאמף מיט דער בעטלעריי. אין די לעצטע טעג זענען פערהאלטען געווארען א גאנצע רייה בעטלערס, וועלכע זענען צוגעצויגען געווארען צו פראנט-תארטליכקייט.

שטייער-הנחות
פאר דראשקאזשעס.

(מ) צוליב דעם, וואס עס זענען געבליבען נישט אפגעצאהלט שטייערן פאר דעם רעכט צו פאהרען איבער דער שטאט, פאר די יאהרען 1925, 1926, 1927 און 1928, איז דער שטייערן-אמט צוגעטרעטען איינצומאהנען די שטייערן צוואנגס-מעסיג.

אין צוזאמענהאנג דערמיט האט זיך צום לאוו-ניק קוק געווענדעט א דעלעגאציע פון דראשקא-זשעס און ריסארקעס-אינהאבער און געבעטען מען זאל די אלטע שטייער-חובות איינגאנצען אדער טיילווייז מבטל מאכען.

די דעלעגאציע האט אנגעוויזען דערויף, אז דאס פאך לעבט איבער א געוואלדיגען קריזיס צוליב דער קאנקורענץ, וועלכע עס מאכען די טאק-סובקעס און לאסט-אויטאס.

נאך דער קאנפערענץ איז בעשלאסען געווא-רען, אז די פעראיינען וועלען צושטעלען רשימות פון די פעראריימטע דראשקאזשעס און דערנאך וועט דער שטייערן-אמט טיילווייז, אדער אינגאנ-צען בעפרייען פון די אלטע שטייערן די נישט צאהל-פעהיגע.

ריין מוז זיין!

(מ) די קאנטראל פונ׳ם סאניטארען צושטאנד פון די הייזער, וועלכע ווערט געפיהרט דורך 8 ספעציעלע קאנטראל-קאמיסיעס ווערט ווייטער אינטענסיוו געפיהרט.

אין משך פונ׳ם נעכטיגען טאג האבען די קאמיסיעס צוזאמענגעשטעלט 228 פראטאקאלען פאר נישט בר׳נגען אין ארדנונג די וואסער-לייטונג און קאנאליזאציע.

דאס גרויסע געווינס 50.000 זל. אין לאדז.

נעכטען אין 7-טען ציהונגסטאג פון דער 5-טער קלאס האט דאס גליק צום ערשטען מאל געשמייכעלט אונזער שטאט. דאס גליקליכע לאס אויף וועלכען עס איז געפאלען דאס געווינס 50.000 זל. איז פערקויפט געווארען דורך דער איבעראל בעקאנטער קאלעקטור ס. יאטקא, לאדז, פיעטריקאווער 22, פיעטריקאווער 66 (פאביאניק, פלאץ דאמבראווסקי 3). די גליקליכע געווינער זע-נען 3 לאדזער פון דער מיטעלער קלאס און איין איינוואוינער פון סטריקאוו. צוליב דיסקרעציע טעמים מעלדעט נישט די קאלעקטור די נעמען פון די גליקליכע געווינער.

קרבנות פון פראסט און קויהלען-דוחק

זייערע קליינע קינדער האבען געפרירט אין די שטארקע פרעסט, האבען זיי גע׳גנבעט קויהלען.

דאס איז געשעהען אין די טעג פון די מורא׳-דיגע 30-גראדיגע פרעסט, ווען די אויסגעפרוירענע מענשען זענען טעג און נעכט געשטאנען אין די רייהע פאר די לעריגע קויהלען-לאגערן.

גרויסע רייהען זענען אויך געשטאנען פאר די קויהלען-סקלאדעס ביי דער באהן, און די רייהען פערמעלט מען, מ׳קלאגט זיך אויף דעם שווערען לעבען.

— הער סטאשעק, ס׳איז שוין נישט אויסצו-האלטען,— רופט זיך אן איינער אין דער רייהע, איך האב דריי קינדער אין דער שטוב, און איינס פון זיי געהט מיר אויס פון קעלט .וואס טוט מען!?

— און מיר איז דען בעסער — רופט זיך אן דער נעפרעגטער, — איך האב אויך דריי קליינ-טשיגע קינדער און איינס איז גראר איצט אין וועג. איך וועל מיינע קינדער האבען אויפ׳ן געוויסען, זיי ווערען בוכשטעבליך געפרוירען.

אזוי האבען זיך ארורכגעשמועסט יאן נאוויצקי און סטאשעק קאוואלעק.

נעבען זיי איז געשטאנען א געוויסער סקשי-פעק, וועלכען ס׳האט אויך נישט געפעהלט קיין צרות אינדערהיים.

פלוצלונג איז לאנגזאם אנגעקומען א צוג מיט קויהלען. אין דעם אויגענבליק איז נאוויצקי מיט אפערצווייפעלטען ושעסט ארויפגעשפרונגען אויף א וואגאן און אראפגעזארפען פון דארט עטליכע צעהנדליג שטיקלעך שווארצע דיאמענטען.

סקושיפעק און קאוואלעק האבען זיך אראפגע-בויגען, כדי אויפצוהויבען די קויהלען און זיי אוועק-טראגען צו זייערע קינדער ווי פלוצלונג פון אונ-טער דער ערד איז אויסגעוואקסען א פאליציאנט און זיי געשלעפט אי קאמיסאריאט.

פאר דעם שטעטישען געריכט איז נעכטען פאר געקומען דער פראצעס געגען די דערמאהנטע פער-ברעכער .דאס פובליקום שטעלט אויף מויל און אויערען און קען זיך נישט פערטייטשען ווי אזוי האט בכלל דער דאזיגער ענין געקענט קומען פאר׳ן פארום פון געריכט.

דער בעשולדיגער מצד דער פאליציי שטיצט אונטער די בעשולדיגונג, איך האב געזעהען, זאגט ער, ווי די צוויי בעשולדיגטע הגם שטארק פער-פרוירענע האבען אראפגעווארפען קויהלען פון א וואגאן און זיי געוואלט צונעהמען פאר זיך.

דאס געריכט שטעלט דורך ערות פעסט, אז נאוויצקי האט טאקע דריי קליינע קינדער, דאסזעלבע ווערט אויך פעסטגעשטעלט בנוגע קאוואלעק׳ן און סקושיפעק׳ן. ווייטער ווערט פעסטגעשטעלט, אז די בעשולדיגטע האבען אן׳אונבעפלעקטע פערגאנגענ-הייט.

דער בעשולדיגער שטעהט אבער אויפ׳ן יסוד פון גערעכטיגקייט און פערלאנגט זיי צו בעשטראפען פאר גנבה.

צוויי אדוואקאטען האבען פערטיידיגט די בע-שולדיגטע .זיי האבען אנגעוויזען אויף די אויסערגע-וועהנליכע אומשטענדען פון דעם דאזיגען פאל און אויסגעדריקט זייער זיכערקייט, אז דאס געריכט וועט געפונען גענוג מאטעריאל צו צוקרישלען דאס הארטע רעכט און וועט אנווענדען די סאמע מילדע אומ-שטענדען.

דאס געריכט האט טאקע געפונען מילדערנ-דע אומשטענדען. נאוויצקי איז פערמשפט געווארען אויף 3 חרשים טורמע ,קאזאלעק אויף 6 וואכען און סקשיפעק אויף 2 וואכען. דאס אויספיהרען די שטראף איז אבער אפגעלעגט געווארען אויף 2 יאהר.

ארעסטירט א אפעריסט

(2) פון לעמבערג האט מען אונטער א שטאר-קער פאליציי-עסקארטע געבראכט קיין לאדז צו דער דיספאזיציע פון דער אויספארשונגס-מאכט א געוויסען אבע פייטלאוויטש, וועלכער האט אין א גאנצער רייה שטעט פון דער לאדזער וואיעוואודז-טווע און קודם-כל אין לאדז ארורכגעפיהרט שווינ-דלערישע מאניפולאציעס. ער האט ארורכגעפיהרט זיינע געשעפטען אין א גאנצער רייה שטעט: אין קאליש ,פיעטראקאוו ,לעמבערג, דאנציג א.ד.גל. זיינע לעצטע „מעשים טובים“ האט פייטלא-וויטש ארורכגעמאכט אין לעמבערג, וואו ער האט זיך בעקענט מיט א רייכער לעמבערגער טאכטער א געוויסער אמאליע הארמאן, און מיטן דער הילף פון זיין כלה איינגאנצען בענעהמען פון האב אוו גוטס זיינע צוקונפטיגע שוויגער-עלטערן. זיין אויטא האט אימפאנירט און צוליב דעם אויטא פלעגן נאא-איווע מענשען אריינפאלען אין זיין נעץ.

דער פראצעס געגען דעם געשיקטען אפער-ריסט וועט בקרוב פארקומען אין קרייז-געריכט.

דאס אייז געהט שוין אויף די טייכען

(2) נעכטען האט די וואיעוואודזטווע בעקומען ידיעות, אז דאס אייז אין די טייכען פון לאדזער וואיעוואודזטווע הויבט אן צו פלאצען. די וואיע-וואודזטווע האט באלד אנגענומען ענערגישע שריט צ ופערהיטען פון א פערפלייצונג און בעפוילען א-דורכצופיהרען פערשידענע טעכנישע פערהיטונגס-ארבייטען.

3

ווי מיר דערוויסען זיך קען די פערפלייצונג אין דער לאדזער וואיעוואודזטווע נישט אננעהמען קיין ברייטערען פערנעהם .עס זענען נאר בעדראהט די שטעט קאנין, קאלא, שעראדז און ווארטא, וועלכע ליגען אויפ׳ן טייך ווארטא. ראגענען די פיליצא און פראסנא וועט וואהרשיינליך נישט אויסגיסען.

ס׳איז פונאנדערגעשיקט געווארען א צירקולאר צו די באהן-סטאציעס אז קודם-כל זאל אפגעהיט ווערען די באהן-בריקען, ס׳זאל בעזייטיגט ווערען דער שניי פון די באהן-ליניעס און ס׳זאלען אנגע-גרייט ווערען ספעציעלע צוגען ,וועלכע וועלען עווענ-טועל דארפען העלפען די געליטענע פון א פער-פלייצונג, ווייטער זאלען שטעהען אנגעגרייט צוגען מיט שטיינער, בעלקעס ,וואמר און אנדערע מאטער-יאלען, וועלכע קענען נויטיג זיין ביים אויסמיידען גרעסערע פערפלייצונגען.

פייערליכער פארלעזונגס-אווענד
לכבוד דער 100-טער פארלעזונג פון פאלקס-אוניווערזיטעט ביי דער ציוניסטישער ארגאניזאציע,

(שא) אין א יום-טוב׳דיגער שטימונג איז דינ-סטאג פארגעקומען אין „הזמיר“-זאל די 100-סטע פארלעזונג פונ׳ם פאלקס-אוניווערזיטעט ביי דער ציוניסטישער ארגאניזאציע.

מיט א פאר וואַרימע ווערטער וועגען דעם מהות פון די פארלעזונגען עפענט ד״ר ראזענבלאט די פערזאמלונג און גיט דאס ווארט דעם רעד. איגער.

רעד. אוגער רעפערירט וועגען דער בעווע-גונג און בעדייטונג פון קולטור-ציוניזם. ער רע-כענט אויס די עטליכע און צוואנציג נעמען פון די חשוב׳ע פרעלעגענטען און דאנקט זיי פאר זיי-ער אנטייל נעהמען אין די פארלעזונגען, א דאנק וועלכע עס זענען געקומען איבער 10 טויזענד צו-הערער צו די ערשטע 99 פארלעזונגען.

ד״ר הינדעס פון ווארשא דערצעהלט אינטע-רעסאנטעס פון זיין רייזע איבער דרום אפריקא און וועגען לעבען פון די דארטיגע יודען. דער עולם האט איהם אויפמערקזאם אויסגעהערט און מיט רוישענדע אפלאדיסמענטען בעדאנקט.

צום סוף שליסט ד״ר ראזענבלאט די פערזאמ-לונג און בעדאנקט ד״ר הינדעס פאר זיין אנטייל-נעהמען אין דער חגיגה און זאגט, אז ד״ר הינ-דעס׳עס רייזע קיין דרום אפריקע איז נישט געוועזן קיין פשוט׳ע ל סכ-רייזע, ווייל אגב-אורחא, האט ער ביי די דארטיגע 60 טויזענד יודען געזאמעלט 140 טויזענד פונט שטערלינג פאר׳ן „קרן היסוד“.

קויהלען פאר ארבייטסלאזע

(2) מיט עטליכע טעג צוריק האט זיך די וואיעוואודזטווע געווענדעט צום אינערן-מיניס-טעריום מיט א ביטע צו בעשטימען נאך א געווי-סע סומע אויף קויהלען פאר ארבייטסלאזע, ווייל די סומע, וועלכע דאס מיניסטעריום האט געהאט בשעתו בעשטימט האט נישט געלאנגט אויף צו פערטיילען קויהלען צווישען אלע רעגיסטרירטע ארבייטסלאזע.

נעכטען איז אויף דער ווענדונג אנגעקומען א גינסטיגע תשובה און דער מאגיסטראט וועט ווייטער קענען פונאנדערטיילען קויהלען פאר די ארבייטסלאזע.

פראצעסען אין ארבייטס-געריכט

(2) דאס ארבייטס-געריכט האט נעכטען בע-האנדעלט א פאר סכסוכים צווישען ארבייטגעבער און ארבייטער.

מענדעל גרונדמאן האט אנגעקלאגט די פירמע מ. מענדעלזאן, אויף 455 זלאטעס. דאס געריכט האט דעם ארבייטער צוגעמשפט די סומע.

אברהם מינסקי האט אנגעקלאגט ה׳ דוד שטולזאפט אויף 511 זלאטעס. דאס געריכט האט צוגעמשפט דעם ארבייטער די סומע מיט 10 פראצ. פונ׳ם 13-טען פעברואר און 20 זלאטעס געריכטס-קאסטען.

די ארבייטער פון דער פירמע אראלף שפייער (קאפערניק 53) האבען אנגעקלאגט זייער ארבייטסגעבער אויף 671 זל. 90 גראשען, דאס גע-ריכט האט זיי צוגעפסקענט די סומע.

ז. נאט האט אנגעקלאגט די פירמע ליבער-מאן און ווייטמאן אויף 110 זלאטעס.

די פירמע „לערער און היימאן“ האט פאר בעשעפטיגען די ארבייטער איבערשעה׳ן בעצאהלט שטראף 100 זלאטעס.

פערזאמלונג פון קליין-הענדלער

(—) אין לאקאל פון קליינהענדלער-צענטראלע, זאוואדזקא 5, איז אונטער׳ן פארזיץ פון יוסף עהרליך פארגעקומען די אלגעמיינע פערזאמלונג פון קאלאניאל-הענדלער.

דער פארשטעהער פון די קליינהענדלער אין דער האנדעלס-קאמער פיאטר כארי האט אנגע-וויזען אויף דער ארבייט אין דער האנדעלס-קאמער און אויף דער שווערער לאגע פו (ד׳י פארשטעהער פון די קליינהענדלער אין דער האנדעלס-קאמער. די לאגע פערגערערט זיך נאך מעהר צוליב דער צו-שפליטערונג פון די קליינהענדלער, ער פאדערט אויף די קליינהענדלער צו פעראייניגונג.

נאך די רעדעס פון מנחם קירשבוים און יוסף עהרליך ווערט געוועהלט פאלגענדע פערוואלטונג: עהרען-פרעזעס פיאטר כארי, מנחם קירשבוים, יוסף עהרליך, משה טוכמייער, פעלדמאן ,לערערמאן, איי-כען, גאלדבערג, כענדרינסקי, זאקהיים, גענאט, לאכ-טעקמאן.

אפטייקען
היינטיגע נאכט-דיזשורען

מ .ליפיעץ, פיעטריקאווער 193; מ. מילער, פיעטריקאווער 45; וו. גראשקאווסקי, קאנסטאנטי-נער 15; פערעלמאן, ציגעל-גאס 54; ה ׳ניעוויא-ראווסקא, אלעקסאנדראווסקא 37; א. פאטאש, פלא קקאשטשעלני 10.

פון געריכט

געלד-פעלשער

פאר׳ן קרייז-געריכט זענען נעכטען געשטא-נען די ברידער אנטאני און אנדזשעי וואיצעכאוו-סקי, וועלכע זענען געווען בעשולדיגט אין לאזען אין אומגאנג פאלשע 2 און 20 זלאטעס באנקנאטען.

דאס געריכט האט פערמשפט ביידע ברידער צו 4 יאהר שווערע תפיסה.

Dr. med.
J. MANDELBAUM
Zawadzka 16a, tel. 27-52
ספעציאליסט פאר אינערליכע
און נערווען-קראנקהייטען.
נעהמט אן טעגליך פון 5 ביז 7 אווענד.

פערזאַמלונג פון קליינהענדלער

זונטאָג, איז פאַרגעקומען אַ גרויסע פערזאַמלונג אין לאָקאַל פון פּאַראיין, פּיעטריקאָווער 6, אונטער'ן פאָרזיץ פון פּרעזעס שלמה סאָסק. עס איז רעפערירט געוואָרען וועגען שטייערן און וועגען דער טרויעריגער לאַגע פון קליינהענדלער אין יעצטיגען מאָמענט, ווען זעהר פיל קליינהענדלער זענען געצווינגען צו ליקווידירען זייערע געוועלבען. מען האָט זיך געקלאָגט אויף דישאַצונגס קאָמיסיעס. עס זענען אָנגענומען געוואָרען רעזאָלוציעס:

1) צו ווענדען זיך צו די רעגירונגס-אָרגאַנען איינצופיהרען מעהר קאַטעגאָריעס פאַטענטען, כדי עס זאָל ניט אויסקומען, אַז דער אָרעמער קליינהענדלער זאָל האָבען דעם זעלבען פאַטענט, וואָס דער גרויסער סוחר און דער שטייער וועט אויך קענען זיין אַ ראַציאָנעלער;

2) די פערזאַמלונג פראָטעסטירט אַמשאַרפסטען געגען די מיטגלידער פון די שאַצונגס-קאָמיסיעס, צוליב דעם, וואָס זיי נעהמען ניט אין באַטראַכט די פּאַקטישע לאַגע פון קליינהענדלער.

דאַן ווערט באַטראַכט די פראַגע, וועגען פּראָיעקט צו העכערן דאָס דירה-געלד. נאָכ'ן אַלזייטיגען באַלייכטען דעם איצטיגען דירות-נויט און די טרויעריגע לאַגע פון די אָרעמע קליינהענדלער, וועלכע ציטערן פאַר'ן דאַך איבער'ן קאָפּ, ווערט אָנגענומען אַ פּראָטעסט איבערצושיקען ד״ר ס. מאַרשאַלעק דאַשינסקי און יודישען קאָלאָ, אַז די דירות-פראַגע איז איינע פון די אָנגעווייטאָגסטע אין יעצטיגען מאָמענט און די לאַגע פון די קליינהענדלער איז אַ פאַטאַלע, וועלכע האָבען קוים צו צאָהלען דעם איצטיגען דירה-געלד, ווען דער רעגירונגס-פּראָיעקט צו העכערן דאָס דירה געלד, זיי אינגאַנצען רואינירען. די פערזאַמלונג פאָדערט דעם רעגירונגס פּראָיעקט אינגאַנצען אָפּצוּוואַרפען.

זיך געוואָרפען אונטער'ן צוג.

(2) נעכטען האָט זיך אויף דער באַהן-ליניע צווישען קאַליושקי און ראָקיצין אַרונטערגעוואָרפען אונטער'ן אַדורכגעהענדען צוג די 24 יעהריגע סטעפאַניאַ גלעם, פון וואָליאַ פיליפאָווסקאַ, קראָקויער וואָיעוואָדזטוואָ. די גלעם האָט געאַרבייט אין לאָדז, און ווען זי האָט פערלוירען דעם פּאָסטען האָט זי געפרובט צוריקקעהרען אַ היים, אַזוי אָבער ווי זי האָט ניט געהאַט קיין געלד אויף הוצאות, האָט זי זיך געלאָזט צו פוס.

אַנ'אויסגעשעפּטע, הונגעריגע און מידע האָט זי אויפ'ן וועג באַשלאָסען אַ סוף צו מאַכען מיט איהר לעבען. זי האָט זיך אַרונטערגעוואָרפען אונטער'ן צוג, וועלכער האָט איהר פערוואונדעט דעם לינקען פוס און אָפּגעשניטען די רעכטע האַנד.

די זעלבסטמערדערין האָט מען אָפּגעפיהרט אין פאָזנאַנסקי'ס שפּיטאָל.

פון „תומכי-אורחים"

אויף דער לעצטער זיצונג פון דער פערוואַלטונג איז אויסגעוועהלט געוואָרען אַ פרויען-קאָמיטעט, וועלכער האָט זיך קאָנסטיטואירט. פאָרזיצערין פרוי גאָלדענבערג, וויצע פאָרז. פרוי ווישעגראָדזקאַ, קריזע, גראָסמאַן. עהרען וויצעשאַפטערין פרוי גינצבערג, פרל. ליבראָווסקאַ און פרוי באָראָווסקאַ.

זיך געשאַפען אַ בוי-סעקציע ביים צענטר. האַנדווערקער-פערבאַנד

ביים צענטראַלען האַנדווערקער - פערבאַנד פאָלודניאָווע 4, האָט זיך געשאַפען אַ סעקציע פון דער בוי-בראַנזשע, וועלכע נעהמט אַרום פאָלגענדע פאַכען: טישלער, מאַלער, שלאָסער, בלעכער, גלעזער, אינסטאַלאַטאָ־ס, פלומפענמאַכערס, עלעקטראָטעכניקערס און פאַפאַצקע-לעגערס, די סעקציע האָט די אויפגאַבע אָנצופיהרען אַ געמיינזאַמע אַקציע און צו פערטיידיגען די אינטערעסען און אויך אויסצובעסערן די לאַגע פון אַלע יודישע ב לי-מלאכות, וואָס פערנעמען זיך מיט דער בוי-בראַנזשע.

פון יודישען טעאטער
אין פילהאַרמאָניע

דער אונגעהויערער ערפאָלג וועלכען עס האָבען געהאַט די פאָרשטעלונגען פון די אַמעריקאַנער גאַסטראָלערען ראַראַ ווייסמאַן און אַנשעל שאָר, האָבען בעוואויגען די געסט, אויפ'ן פערלאַנג פונ'ם פובליקום, צו פערלענגערן זייערע גאַסטראָלען און צו בעווייזען דעם לאָדזער טעאַטער־פובליקום נאָך אַ פּאָר פיעסען און ראַראַ ווייסמאַן — אין נאָך אַ פּאָר ראָלען.

פרייטאָג וועט דער לאָדזער טעאַטער־עולם זעהען ראַראַ ווייסמאַן אין דער פיעסע: „די שלאַנג אין גן־עדן".

Dr. med. ALBERT GOTLIB
פּיעטריקאָווער 26,
טעלעפאָן 50=77.
אַקושער און ספעציאַליסט פון פרויען=קראַנקה,
נעהמט אָן פון 4 ביז 7 אָוונד. 340פ

Dr.
Rachela Lewi
פאַנסקאַ 24, טעל. 42=72
צוריקגעקעהרט
אויפנאַהמס-שעה'ן פון האַלב 3 ביז 4 נאָכמיטאָג.

געווינס פון 15.000 זל. אין לאָדז

לויט ווי מיר ווערען געוואויר איז אין לאָטעריע-קאַנטאָר פ. ברייטשטיין, נאַרוטאָוויטשאַ 31, ביי דער איצטיגער ציהונג ווידער געפאַלען אַ גרויס געווינס פון 15.000 זל. אויף נומער 35291 די געווינער זענען פון מיטעלען שטאַנד.

איז „אררט"
די „מים יודעאַ" קיניגט

ווי מען האָט עס געקענט דערוואַרטען, איז די נעכטיגע פרעמיערע פון נייעם פּראָגראַם א. ג. „מים יודעאַ" אַדורך מיט דעם גרעסטען דערפאָלג.

די גרויסע צאָהל פריינד פון אונזער לאָדזער „אררט" האָבען זיך באמת מיטגעפרייט מיט דעם נייעם זיג פון זייער ילד שעשועים — מיט די נייע אויפטועען און דערגרייכונגען פון אינזערע העכסט-בעגאַבטע יונגע קינסטלער.

פרייד און שפּילעוודיגקייט, הומאָר און געמיטליכקייט האָבען בונט אַראָפּגעשטראָמט פון דער צעזונגענער און צוטאַנצטער „אררט"-ביהנע אַזוי, אַז עס איז געווען אַ נחת און אַ פרייד מיטצוויילען זיך און מיטצולעבען מיט דער פרעהליכער מוזע פון אונזער יונגער שעפערישער קינסט-אינסטיטוציע, וואָס איז אַנ'איינציגע אין איהר מין סיי אין לאָדז, סיי אין גאַנץ פוילען.

אַ גענויע אָפּהאַנדלונג וועגען דער פאָרשטעלונג - קומט נאָך.

היינט זינגט סמירנאָוו אין פילהאַרמאָניע

היינט דאָנערשטאָג אָוועגד טרעט אויף אין פילהאַרמאָניע דער וועלט-בערי־המטער רוסישער זינגער דימיטרי סמירנאָוו מיט זיין פאַרטנערין פרוי סמירנאָווא מאַלצעוואַ. די קינסטלער וועלען זינגען די שענסטע לידער פון געזאַנג-רעפּערטואַר. סמירנאָוו איז דעם לאָדזער עולם בעקאַנט מיט זיינע פריהערדיגע גלענצענדע אויפטריטען, און דעריבער איז ניט קיין וואונדער, וואָס דער היינטיגער קאָנצערט ווערט ערוואַרט מיט גרויס אינטערעס.

Dr. med. NIEWIAŻSKI
ספעציאַליסט פאַר סיפיליס, טריפּער און הויט-קראַנקה. באַהאַנדלונג פון מענער - שוואַכע.
אַנדזשעיאַ 5, טעל. 59-40
נעהמט אָן פון 8—10 פריה און פון 5—9 אָוועגד.
באַזונדערער וואַרטע-זאַל פאַר פרויען.

Dr. H. WOŁKOWYSKI
צעגעלניאַנאַ 25, טעל. 26-87
ספעציעל אַרצט פאַר הויט און וועגעריש קראַנקהייטען. מענער־שוואַכע. אַלע אַרט אַנאַליזען. באַהאַנדלונג מיט קוואַרץ-סאָלוקס.
נעהמט צו אָן פון 8—10 פריה, 12—2 נ.מ. און פון 4—8 אָוו.

דער בעקאַנטער רעכטס-קענער
י. אינפעלד
וואוינט איצט אויף פּעטריקאָווער 31.
שפרעכשטונדען טעגליך פון 5—8 אָוו.
נעמט אויך אונטער דורכצופיהרען אין בוררים-געריכטען די שווערסטע סכסוכים בשלום. און לייט די פערפליכטענדע געזעצען.

ציהונג פון דער 18-טער מלוכה-לאָטעריע
5-טע קלאַס — 7-טער טאָג

60.000 זל. — 100305.
50.000 זל. — 99127.
15.000 זל. — 35291 125033.
10.000 זל. — 48553 91042 124880 160912 174550.
5.000 זל. — 18016 20164.
3.000 זל. — 16553 20746 31079 35569 40487 46478 96953 108235 113513 118702 120206 130731 141623 153577 154028 156732 171998.
2.000 זל. — 15857 18331 62935 64609 70715 82040 84531 86045 96674 98004 98995 111918 118783 137436 139027 152611 165138.
1.000 זל. — 10754 11731 16936 21359 27140 30458 72646 72861 82747 83959 85428 98830 105663 106871 115038 125853 125653 137003 137536 143236 145321 146768 147015 148653 151415.
600 זל. — 53 4965 37646 43627 44606 58106 60026 61052 62223 64767 70070 71149 93853 101035 104738 109531 113619 118229 140763 155053 155624 161949 165918 172839.

עקסטרא טעלעגראַמע!

נעכטען, אין 7-טען ציהונגס-טאָג פון דער 5-טער קלאַס, איז ביי אונז געפאַלען דאָס גרויסע געווינס

50.000 זל. אויף נומער 99127

אין דער בעקאַנטסטער און גליקליכסטער קאָלעקטור איז פוילען

ס. יאַטקאַ,
לאָדז, פּיעטריקאָווער 22
פּיעטריקאָווער 66
פאַביאַניץ, פּלאַץ דאָמבראָווסקי 3.

עס איז ווערט צו בעמערקען, אַז דאָס איז דאָס גרעסטע געווינס, וועלכעס איז געפאַלען אין לאָדז אין דער יעצטיגער ציהונג פון דער 5. קלאַס.

טעלעגראַמען.

29,550,000 זל.
ריינע הכנסה ווייזט אויף דער בודזשעט פון סענאַט.

וואַרשאַ, 13. (טעלעפאָניש פון אונזער סיים-קאָרעספּאָנדענט).

היינט איז ענטגילטיג צוזאַמענגערעכענט געוואָרען דער סענאַט-בודזשעט. לויט דער ראַיינער בערעכנונג בעטרעפט דער עודף פון די הכנסות איבער די הוצאות 29,550,000 זל.

פרייטאָג ווערט דער בודזשעט איבערגעשיקט אין סיים.

אָפּגעוואָרפען דעפּ. וויגאָדזקי'ס פאָרשלאָג
וועגען די פראַגע פון טויטע קערפּערס פאַר יודישע סטודענטען

וואַרשאַ, 13. (טעלעפאָניש פון אונזער סיים-קאָרעספּאָנדענט).

אויף דער היינטיגער זיצונג פון דער בילדונגס קאָמיסיע, האָט דעפּ. וויגאָדזקי אַריינגעטראָגען אַ פאָרשלאָג, אַז עס זאָל געמאַכט ווערען אַ סוף צו דער פּאָליטיק וואָס עס ווערט געפיהרט בנוגע די יודישע סטודענטען אין די פּראָסעקטאָריומס פון די אוניווערזיטעטען מיט'ן צושטעלען טויטע קערפּערס.

דער פאָרשלאַג איז אָפּגעוואָרפען געוואָרען.

זעלבסטמאָרד פון אַ גרויסען יודישען מאַנופאַקטור סוחר

וואַרשאַ, 13 (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט) היינט איז דאָ בעגאַנגען זעלבסטמאָרד דער בעקאַנטער יודישער מאַנופאַקטור-סוחר מעלניצקי.

דער זעלבסטמערדער האָט זיך אַראָפּגעוואָרפען פון דריטען שטאָק און איז דער'הרג'עט געוואָרען אויפ'ן אָרט.

תימנער יודען אין ארץ ישראל

(ענדע פון 3-טע זייט).

ואַציע, פאַרוואָס זיי קלויבען צונויף אַלע יודען פון דער וועלט און פערגעסען אָן זיי — די יודען פון תימן. ערשט ניט לאַנג האָט דער בעוואוסטער געלעהרנטער און ציוניסטישער טוער ד"ר וואַרבורג נאַנג וייועל נעשילדערט אין שרעקליכע פאַרבען די טרויעריגע לאַגע פון די יודען אין תימן, און וועלכער זיי נעפינען זיך נאָך איצט.

פיל ערגער איז אָבער געווען דער מצב פון די תימנער יודען פאַר דער מלחמה. אַט דאַן איז צו זיי געשיקט געוואָרען דער אַרבייטער־טוער ש. יבנאלי, וועלכער איז טאַקע געווען זייער דערלייזער, און אַ דאַנק איהם זענען זיי געקומען קיין ארץ ישראל.

מיט פיל מיה, מאַטערניש און שוועריגקייטען האָט זיך יבנאלי איינגעגעבען איבערצופיהרען די יודען פון עולם תרמיון אין דעם עולם המעשה און איבערציינגען זיי, אַז זיי זאָלען פאָהרען אין א"י אַרבייטען און לעבען כסדר העולם.

נאָר שרעקליכער איז אָבער געווען דער ערשטער אָנקומען פון די תימנער יודען אין א"י, ווען זיי האָבען אין 1880 יאָהר מספים געווען צו נעהמען דעם וואַנדער-שטעקען אין האַנד און זיך געלאָזט קיין ארץ-ישראל. מיט שטראַהלענדע פּנימער האָבען די נעפיינטע און פערפּלאָגטע יודען נענומען נעה; צופוס קיין ירושלים, גלויבענדיג מיט נאַאיוויטעט צו בעגעגענען דאָרטען משיח'ן — די נאָאיווע העראָאיש איז געווען דער וועג פון די ראָזינע תימנער יודען — אַנשטאָט דער שיינער און רייכער כאָפּזיע, האָט זיי אָבער געטראָפען די טרויעריגע און שרעקליכע ווירקליכקייט, אַ סך האָבען זיי געליטען אין וועג, חדשים-לאַנג זיך געשלעפּט מיט ווייבער און קינדער איבער פערשידענע מדבריות. באָהזעסע און נאַקעטע זענען זיי אין דעם צעהן־חדשים'דיגען וועג אויסגעשטאַנען פערשידענע יסורים און בזיונות — אַ סך פון זיי זענען אויסגעשטאָרבען אין דעם לאַנגען וואַנדער-וועג און זיי האָבען געבראַכט אין ירושלים וועק מיט טויטע, כדי זיי מקבר צו זיין אין דער הייליגער ערד.

בּיסלעכוויז אָבער האָט זיך זייער לאַגע אָנגעהויבען בעסערן, מיט זיי האָט זיך שטאַרק פעראינטערעסירט דער רעדאַקטאָר פון „חבצלת" ר״ר פרומקין, וועלכען עס האָט זיך איינגעגעבען צו גרינדען אַ תימנער שכונה און אין יאָהר תרמ"ה איז געפייערט געוואָרען דער חנוכת-הבית פון ערשטען הויז, וואָס איז געוואָרען אויפגעשטעלט פאַר די תימנער יודען. שפּעטער האָט זיך אויך מיט זיי שטאַרק אָפּגעגעבען דער שריפטשטעלער ר' בנימין און פון דאַן הויבט זיך אָן דער תימנער ישוב צו פערגרעסערען, און עס הויבען זיך אָן צו בויען איינע נאָך דער אַנדערער תימנער הייזער און שכונות. יאָהרען זענען אַריבער, זיי האָבען זיך פערפעסטיגט און אויסגעצייכענט אין שטיינער־האַקעריי און פערשידענע אויסאַרבייטונגען, פּרנסהמענדיג היינט צו טאָג אַ חשוב'ן אָרט אין די פערשידענע אויפבוי־אַרבייטען פון א"י.

י. אלימלך.

קלאַנגען וועגען ענדערונגען אין דער רעגירונג

וואַרשאַ, 13 (טעלעפאָניש פון אונזער סיים קאָרעספּאָנדענט) אין שייכות מיט די היינטיגע זיצונג פון מיניסטאָרען ראַט און קאַבינעט-ראַט האָבען זיך פערשפּרייט קלאַנגען וועגען בעפאָרשטעהענדע ענדערונגען אין דער רעגירונג. מען האָט אַפּילו געשמועסט, אַז מיניסטער מיעדזשינסקי האָט אַריינגעטראָגען אַ פאָרשלאַג וועגען דימיסיע די אַלע קלאַנגען זענען אָבער קאַטעגאָריש אָפּגעלייקענט געוואָרען.

דער פסק-דין אין פּראָצעס פון גענעראַל קולינסקי

וואַרשאַ, 13 (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט). היינט האָט דאָס מיליטערישע געריכט אַרויסגעטראָגען דעם פסק-דין אין דעם פּראָצעס פון גענעראַל קולינסקי.

גענעראַל קולינסקי איז פערמשפּט געוואָרען צו 10 וואָכען פעסטונג פאַר דער ניט געהעריגער קאָנטראָל איבער דער טעטיגקייט פון פאַ. רוטשניק ראָמער, צוליב וואָס דער מלוכה-אוצר האָט געליטען שאָדען, און צו 3 חדשים תפיסה, דערפאַר, וואָס ער האָט ניט צוגעשטעלט קיין רעכנונג אויף 90 זלאָטעס, וואָס ער האָט אויסגעגעבען.

Dr. med.
B. Robinzon
אינערליכע און קינדער-קראַנקהייטען.
פּעטריקאָווער 10, טעל. 31-66
נעהמט אָן פון 3-½9 פריה און פון ½4-½5 נ"מ

די געשיכטע פון אַ גרויסען יודישען אוואַנטוריסט

אויף אַ צווינטער, פון וועלכען ס'איז לאַנג שוין קיין זכר נישט פערבליבען; פון וואַנען די מצבות זענען איבערגעטראָגען געוואָרען גאָט ווייסט וואו, און וואו די ביינער זענען פּראָסט-פּשוט אומגעקומען, איז דעם 17-טען אויגוסט, 1838, בעגראָבען געוואָרען אַ גרויסער דיכטער און אַוואַנטוריסט, לאָרענצאָ דאַ פּאָנטע.

לאָרענצא איז געבוירען געוואָרען דעם 10-טען מערץ, 1749, אין געטאָ פון סענעדאַ (איטאַליען). איצטער רופט זיך דאָס שטעטעל וויטאָריאַ וועגעטאָ. זיין פאָטער, ירמיה קאָנעגליאַנאָ, איז געווען אַ יוד, אַ לעדער-הענדלער; זיין מוטער אויך אַ יודישע, האָט געהייסען גהעלאָ (רחל) פּינקערלע, און ער אַליין האָט, איידער מען האָט איהם אָפּגע'שמד'ט, געהייסען עמנואל.

ווען ער איז אַלט געווען פינף יאָהר, איז זיין מוטער געשטאָרבען, און ניין יאָהר שפּעטער האָט לאָרענצאָ'ס פאָטער זיך גע'שמד'ט און צו דערזעלביגער צייט אויך אָפּגע'שמד'ט אַלע קינדער, עמנואל'ן און זיינע צוויי יונגערע ברידער, ברוך און חנניה.

דער גלח, וועלכער האָט מיט גרויס פּאָמפּ געפּראַוועט די צערעמאָניע, איז געווען דער בעריהמטער בישאָף פון סענעדאַ, לאָרענצאָ דאַ פּאָנטע, אין וועמעס משפחה עס זענען געווען סענאַטאָרען, אַמבאַסאַדאָרען, אַרכיטעקטען, מאַלער און בערימטע גייסטליכע.

נאָך דער שמד-צערעמאָניע האָט דער בישאָף געלאָזט רופען (אַזוי ווי ס'איז דעמאָלט געווען אין דער מאָדע) די גע'שמד'טע „קינדערלעך זיינע" מיט זיינע אייגענע נעמען. אַזוי אַרום איז פון ירמיה, דעם פאָטער, געוואָרען גאַספּאַרע; פון עמנואל'ן, וועמען דער בישאָף האָט שטאַרק ליב געהאַט, לאָרענצאָ, און די יונגערע צוויי, אַנשטאָט ברוך און חנניה — גיראָלימאָ און לואיגי. און אַלעמען, אַנשטאָט דעם ביליגען קאָנעגליאַנאָ — דעם ווירדיגען און אָנגעזעהענעם נאָמען דאַ פּאָנטע.

דער איין און פערציג-יעהריגער ירמיה אָדער ווי ער האָט זיך שוין ליב געהאַט צו רופען גאַספּאַרע, איז תיכף בעלוינט געוואָרען מיט אַ געזונטער זיבצעהן-יעהריגער שיקסע, מיט וועלכער ער האָט טאַקע צוועלף טעג נאָכ'ן שמד חתונה געהאַט און בעוויזען דער עפענטליכקייט, אַז זי, די שיקסע, איז געווען די אמת'ע אורזאַך פון דעם יודען'ס איבערגעהן צום קאַטוילישען גלויבען.

דער בישאָף האָט געזאָרגט דערפאַר, אַז דער 14-יעהריגער לאָרענצאָ זאָל טאַקע אויסוואַקסען אַ גוטער און איבערגעבער קריסט. ער האָט איהם געשיקט אין סענעדער טעאָלאָגישען סעמינאַר, וואו דאָס יונגעל האָט זיך נישט נאָר אויסגעצייכענט אין טעאָלאָגישע למודים, נאָר אויך אויף אַ ריין-ליטעראַרישען געביט. ער האָט זעהר אַ סך געשריבען אין לאַטיין און אין איטאַליעניש, און געשריבען האָט ער לידער. זיין גרויסע ליידענשאַפט צו וויסען, צו ריינער קענטשאַפט, האָט געבראַכט דערצו (ווי ער אַליין גיט איבער אין זיינע אַביסעל צואיבערגעטריבענע מעמואַרען), אַז ער זאָל צו'גנב'ענען פערשידענערליי געצייג אין פאָטער'ס וואַרשטאַט, כדי צו קאָנען קויפען ביכער. נאָר ווי זיין פריינד און מיטשילער, דער פּאָעט קאָלאָמבאָ, דערצעהלט אין זיינע ערינערונגען האָט זיך דער יונגער לאָרענצאָ נישט נאָר אָפּגעגעבען מיט'ן לערנען און לייענען.

ער דערמאָנט אַ גאַנץ העפטיגען מעסער-געשלעג, וואָס איז פאָרגעקומען צווישען לאָרענצאָ'ן און צוויי אַנדערע סעמינאַריסטען. און צוליב וואָס? צוליב אַ שעהנער דאָרפס-שיקסע.

ס'האָט נישט לאַנג געדויערט און לאָרענצאָ האָט גראַדואירט פון דעם סעמינאַר און איז געוואָרען אַ גלח. ווי ער דערצעהלט אין זיינע מעמואַרען, איז דאָס געווען דער פאַטאַלסטער פון אַלע טעות'ן, וואָס ער האָט געמאַכט אין זיין לאַנג-יעהריגען לעבען. שונאים האָט ער געהאַט אָהן אַ שיעור. זיי האָבען איהם פּשוט נישט פערגונען דעם טאָפּעלטען רוהם — אי אַלס יונגער גלח, אי אַלס מחבר פון פּאָעטישע ווערק.

דער שעהנער, שלאַנקער און נאָך גאָר יונגער לאָרענצאָ איז אָבער נישט געווען צופרידען. ער האָט געוואָלט לעבען, לעבען פריי און אומגעשטערט. ער האָט זיך אַרויסגעלאָזט זוכען גליק אין ווענעדיג — יענע שעהנע וואַסערשטאָדט, וואָס איז דעמאָלט געווען די קאָרופּטסטע, אויסגעלאַסענסטע שטאָדט אין גאַנץ אייראָפּע.

דאָרטען האָט ער זיך באַלד ביים אָנקומען פערליבט אין זעהר אַ שעהנער מיידעל — אין דער „דעליקאַטער שעהנהייט, אַנדזשעלאַ טיעפּאָלי, יענע מיט דער ווייסער הויט, ווי קלאָרער, ליכטיגער שניי; יענע מיט די צאַרטע, בענקענדיגע אויגען און מיט די כשופ'דיגע חן-גריבעלעך אין די ווייסע באַקען".

דער צוקונפטיגער ליברעטיסט פון „פיגאַראָ" און „דאָן דזשיאָוואַני" האָט כמעט אינגאַנצען פערנאַכלעסיגט די ליטעראַטור. מיט'ן גאַנצען פייער פון אַ ראָמאַנטישען ליבהאָבער האָט ער זיך איבערגעגעבען זיין אַנדזשעלאַ'ן, וועלכע האָט געשטאַמט פון אַ זעהר אָנגעזעהענער און אַדעליגער משפחה — איהר זיידע איז געווען אַמבאַסאַדאָר אין קאָנסטאַנטינאָפּאָל, איהר פאָטער — שטאָדט-אינקוויזיטאָר.

לאָרענצאָ האָט אָבער באַלד איינגעזעהן, אַז עס לוינט זיך נישט בלויז צו זיין פערליבט אין איינער, צו שרייבען ליבע-לידער בלויז צו איין געליבטער. דאָס ראָמאַנטישע אויסגעלאַסענע וועניגע האָט געזאָרגט דערפאַר.

איינמאָל, אין אַן אָוענד, זיצענדיג ביי אַ כישעל אין אַ קאַפע, האָט ער פלוצלינג דערזעהן ווי מען רופט איהם פון אַ שיפעל. ער האָט לאַנג נישט נאָכגעטראַכט און איז אַריין אין דער האַלב-פערמאַכטער גאָנדאָלע, וואו ס'האָט איהם בעגעגענט אַ בילד-שעהנע פרוי, די טאָכטער פון אַ נעאַפּאָליטאַנישען גראַף. דערזעהענדיג דאַ פּאָנטע'ן, האָט זי זיך ענטשולדיגט און געזאָגט, אַז זי האָט געמאַכט אַ טעות, מיינענדיג, אַז ער איז דער געליבטער איהרער, וואָס האָט בעדאַרפט מיט איהר ענטלויפען אין אַן אַנדער שטאָדט. אויב נישט, וועט איהר דער פאָטער פערשפּאַרען אין אַ מאָנאַסטיר.

לאָרענצאָ האָט אויף איהר געמאַכט אַזאַ גוטען און ליבענסווירדיגען איינדרוק, אַז זי האָט זיך באַלד פערליבט אין איהם. זי האָט געזאָגט, אַז זי וואָלט בעסער חתונה געהאַט מיט איהם, איידער מיט יענעם לעקישוואַטען געליבטען. ער האָט געזאָגט, אַז מאָרגען וועט ער זיך מיט איהר טרעפען און ברענגען אַן ענטפער — נאָר צומאָרגענס איז זי שוין געווען פערשפּאַרט צווישען די שווערע ווענד פון אַ מאָנאַסטיר.

אין 1777 האָבען זיך אָנגעהויבען זיינע וואַנדער-יאָהרען.

צום סאַמע ערשטען האָט ער זיך אָפּגעשטעלט אין איינפאָהר-הויז נעבען גאָריציאַ. די באַלעבאָסטע פון דעם איינפאָהר-הויז איז געווען זעהר אַ שעהנע דייטשקע. זי האָט נישט געקענט רעדען קיין איטאַליעניש.

אַזוי ווי מיר האָבען נישט געקענט רעדען איינער צום צווייטען (אַזוי דערצעהלט ער אין זיינע מעמואַרען), האָבען מיר זיך געמוזט פערשטענדיגען מיט פערשידענע מינעס און זשעסטיקולאַציעס. ווען זי האָט דערלאַנגט די פרוכט צום טיש, האָט זי גענומען אַ מעסער, אָפּגעשיילט אַ באַרנע, צעשניטען העלפט פאַר מיר און העלפט פאַר זיך. דערנאָך האָב איך געמוזט אַ בער'חזר'ן דאָסזעלבע. מיר האָבען צוזאַמען אויסגעטרונקען אַ גלאָז וויין, און זי האָט זיך אויסגעלערנט זאָגען: „געזונד-הייט"... נאָכדעם האָט זי זיך צוגערוקט נאָהענט צו מיר און אויסגעזוכט אַ דייטש-איטאַליענישען ווערטער-בוך, מיר אָנגעדייט די ווערטער: „איך... ליבע... זי..." און איך האָב איהר געענטפערט: „און איך... ליבע... זי"... (זיינע מעמואַרען).

אין גאָריציאַ איז ער געווען גאַנצע צוויי יאָהר, ביז ער איז דורך אַ שפּיצעל פון זיינעם אַ שונא פערגאַרט געוואָרען קיין דרעזדען, דייטשלאַנד, וואו ער האָט זיך אָפּגעמאַטערט אַ יאָהר צייט אין די ערגסטע אומשטענדען, ביז פריינד האָבען איהם גע'עצה'ט צו פאָהרען קיין ווין, די הויפּטשטאָדט פון עסטרייך.

דאָרט האָט איהם זעהר פריינדליך אויפגענומען דער אַלטער מעטאַסטאַסיאָ (דער איטאַליענישער סאָפאָקל), וועלכער איז דעמאָלט געווען צעזאַרישער פּאָעט אין הויף פון יאָזעף דעם צווייטען.

ס'האָט נישט לאַנג גענומען און לאָרענצאָ האָט נושא חן געווען אין די אויגען פון קייזער. ער האָט איבערגענומען דעם פּאָסטען — פּאָעט פון איטאַליענישען טעאַטער. ער האָט געשריבען ליברעטאָס צו דער מוזיק פון סאַליערי, מאַרטיני און גאַצאַניגאַ. אין 1783 האָט ער זיך בעקענט מיט וואָלפגאַנג מאָצאַרט, און ס'איז צווישען זיי ביידען בעשלאָסען געוואָרען צו שרייבען אַן איטאַליענישע אָפּערע. מאָצאַרט האָט פאָרגעשלאָגען: די חתונה פון פיגאַראָ.

זעקס וואָכען שפּעטער איז די אַרבייט געווען פערענדיגט, און ווען עס איז אויפגעפיהרט געוואָרען, האָט עס געהאַט אַ גראַנדיעזען שטורמישען ערפאָלג.

ש. ג.

(סוף מאָרגען).

יורידישע עצות

אין דער דאָזיגער אָפּטיילונג גיט די רעדאַקציע פון „נייעם פאָלקסבלאַט" ענטפערען אויף יורידישע פראַגען, וואָס ווערען צוגעשיקט שריפטליך פון אונזערע לעזער.

קופּאָן

יורידישע אָפּטיילונג פון „נייעם פאָלקסבלאַט".

בײַם דערלאַנגען אַן אָנפראַגע אויף אַ יורידישע עצה, דאַרף צוגעלעגט ווערען דער קופּאָן מיט דער דאַטע פון טאָג, ווען די אָנפראַגע ווערט אַריינגעשיקט. אויף אָנפראַגען אָהן קופּאָן, וועט קיין ענטפער נישט געגעבען ווערען.

בעמערקונג:

מיר דערהאַלטען ווייטער אָנפראַגען, וועלכע זענען נישט פערזעהען מיט קיין אונטערשריפטען אָדער אַנדערע בעזונדערע בעצייכנונגען, אונטער וועלכע מיר דאַרפען ענטפערען, נאָר ס'ווערט אָנגעגעבען סתם „אַ שטענדיגער לעזער".

אויף אַזעלכע אָנפראַגען וועלען מיר נישט ענטפערען.

דעסגלייכען וועלען מיר נישט ענטפערען אויף קיין אָנפראַגען, וועלכע ווערען געשריבען מיט בליי אָדער צו וועלכע ס'איז נישט צוגעלייגט דער קופּאָן פון זעלבען טאָג.

די לעזער, וועלכע האָבען אין די לעצטע טעג זיך געוואָנדען אין רעדאַקציע מיט אָנפראַגען און האָבען אויף זיי ביז היינט נאָך נישט בעקומען קיין ענטפער, ווערען געבעטען פערזענליך זיך צו פערשטענדיגען מיט'ן יוריסט אָדער נאָכאַמאָל צו צושיקען זייערע אָנפראַגען.

8949. אַ טרייער לעזער פון פּאָלידניאָוואַ 36.

דאָס נייע פעראייניהייטליכע געזעץ וועגען מיליטער-דינסט ענדערט אין דעם פּרט נישט די לאַגע.

פּונקט, ווי ביז איצט קאָן מען בעקומען נאָר 2 מאָל אָדראָטשעניעס פון מיליטער-דינסט לויט דער קאַטעגאָריע B.

ביים 3-טען מאָל שטעלען זיך פאַר דער פּאָבאָר-קאָמיסיע, מוז שוין אומבעדינגט פעסטגעשטעלט ווערען ענטגילטיג די בעציהונג צום מיליטער-דינסט.

אויב די קאָמיסיע אַנערקענט אַ פּאָבאָראָווי פאַר דינסט-פעהיג, קאָן ער נאָך ווערען אַריינגעצויגען אין אַקטיווען דינסט.

8950. צ. ר. 18.

מען מוז אייך נישט דוקא בעפרייען אָדער קוואַליפיצירען צו דער קאַטעגאָריע D, ווי דער דאָקטאָר האָט אייך ערקלערט.

אויב דער פעהלער איז פון אַזאַ קאַטעגאָריע, אַז אין משך פון 4 חדשים, קאָן מען אייך אויסקורירען, האָט די מיליטער-מאַכט דאָס רעכט אייך איבערצושיקען אין שפּיטאָל אויף קוראַציע אפילו קעגען אייער ווילען.

8951. ג. פוקס.

מעג אפילו אין רעגיסטרירטען אָפּמאַך זיך געפונען אַ פונקט, אַז די פירמע איז פעראַנטוואָרטליך נאָר פאַר אַזעלכע וועקסלען, וואָס זענען פערזעהען מיט 2 אונטערשריפטען, פונדעסטוועגען קאָן מען ביי דער פירמע אויפמאָהנען אויך אַזעלכע וועקסעל-חובות, וועלכע זענען פערזעהען מיט דער אונטערשריפט נאָר פון 1 שותף.

8952. וו. ג. וויינזאַפט.

אין 23-טען יאָהר ווערט מען אַריינגעצויגען אין אַקטיווען דינסט אויף 5 חדשים.

אין צוזאַמענהאַנג מיט'ן אַריינציהענסטען אַקטיווען דינסט, ווערט דער אַרבייטס-אָפּמאַך נישט אויפגעלעזען.

ממילא מוז דער פּאָסטען פאַר אייך אומבעדינגט רעזערווירט ווערען, פערשטעהט זיך, אַז נור אין דעם פאַל, ווען איהר האָט פערנומען דעם פּאָסטען ביז מען האָט אייך אַריינגעצויגען אין די מיליטערישע רייהען אין משך פון 1 יאָהר אָהן הפסקה.

8953. L. l. פון נאָוואָמיעסקאַ.

צי דער יאָהרגאַנג 1898 וועט אין לויפענדען יאָהר גערופען ווערען אויף איבונגען, קען מען נאָך פאָרלויפיג נישט וויסען.

וואַהרשיינליך וועט מען שוין דעם יאָהרגאַנג 1898 נישט רופען, ווייל אויף געוועהנליכע איבונגען רופט מען נור כל זמן מען איז נאָך נישט אַלט קיין 31 יאָהר.

Dr. med. J. LUBICZ

ORTOPEDA, Gdańska 28, tel. 41-46

קראַנקהייטען פון די ביינער, געלענקען,
[illegible] שריפטען פון די פלייצעס און גלידער.
[illegible]
[illegible]
[illegible] פון 5–7 אין אָוונט.

כעמיש-באַקטעריאָלאָגישע לאַבאָראַטאָריע
מאַגיסטער נ. שאַץ
פּעטריקאָווער 37, 2. שט., פראָנט.
אַנאַליזען פון קאָל, אורין, ליכטען א. א. וו.
אורין-אַנאַליז – 4 זל.

יודיש טעאַטער אין פילהאַרמאָניע, נאַרוטאָוויטשאַ 20
אונטער דער לייטונג פון א. בעזמאַן און א. קאַמפּאַניעץ.

אַנשעל שאָר'ס אַמעריקאַנער יודיש טעאַטער
אויפ'ן אַלגעמ. פערלאַנג פון פובליקום פערבלייבען נאָך אויף אַ קורצע צייט אונזערע גרויסע געסט
דאָראַ ווייסמאַן און אַנשעל שאָר

פרייטאַג, דעם 15-טען און שבת, דעם 16-טען, 9 אין אָוונט
פּרעמיערע! צום ערשטען מאָל אין לאָדז פּרעמיערע!
אַנשעל שאָר'ס נייעסטע גרויסע אויפפיהרונג
„די שלאַנג אין גן-עדן"
לעבענס-בילד מיט מוזיק אין 4 אַקטען פון יוזעף רומשינסקי.

שבת, 4 נאָכמיטאָג, מאָנטאַג, דעם 18-טען, 9 אין אָוונט צו פּאָפּולערע פּרייזען
דאָראַ ווייסמאַן אין איהר גרויסען שלאַגער „ווייב און געליבטע"

זונטאַג, דעם 17-טען מערץ ד. י., 9 אָוונט „ווייב און געליבטע"
די הכנסה געהט לטובת דעם פעראיין „הכנסת כלה" פון וואָלבאָרסקאַ 20.
דינסטאַג, מיטוואָך, דאָנערשטאַג, ווערט נישט געשפּילט.

ס'נעמט אַנטייל (לויט א. ב.) פּרויען: בעזמאַן, באָריסאָוואַ, מאַכאַראָווסקאַ, נערה, פּאָדערמאַן, קאַרעני, קאַמפּאַניעץ. מענער: אַריעל, איזענבערג, באַלבירסקי, האַמבורגער, מאַכאַראָווסקי, מאָטקאָוו, ניידויז, פּאַלאַנסקי, ישראל קאַמפּאַניעץ, ראַבינאָוויטש, ראַקאָוו.
אַדמינ.: מ. אַרנוואַלד. מוזיק. לייטער: ל. זעלמאַן. בילעטען צו בעקומען ביי דער קאַסע.

אַנאָנס!!! די נאָהנטסטע פּרעמיערע—דער שלאַגער פון אַלע אָפּערעטען פון אַנשעל שאָר און דאָראַ ווייסמאַן אַנאָנס!!!
„זיין יודיש מיידעל" מיט 25 נומ' מוזיק, שעהנער באַלעט, נייע דעקאָראַציעס, ספּעצ. קאָסטיומען, הערליכע עפעקטען.

נאָך 20 יאָהר תפיסה—אַ גרויסער בעל-צדקה.

געוועזן פערמשפּט צום טויט און פיהרט היינט גרויסע געשעפטען

דער געוועזענער אַמעריקאַנער מיליאָנער פּענ-סענדאָרפער, וועלכער איז מיט יאָהרען צוריק פער-משפּט געוואָרען צוליב אַ מאָרד, און איז צוליב דעם אָפּגעקומען אַ 20-יאָהריגע שטראָף אין תפיסה, האָט — נאָכ'ן בעפרייט ווערען, אויסגעבויט אַ גרוי-סע פאַבריק, אין וועלכער עס ווערען אָנגענומען נאָר אַרבייטער און אָנגעשטעלטע נאָר אַרעסטאַנ-טען, וועלכע זענען אָפּגעקומען זייער שטראָף. איצט איז פּענסענדאָרפער בעזיצער פון דער איינ-ציגער פאַבריק אין דער וועלט, אין וועלכער אַלע אַרבייטער און אָנגעשטעלטע אָהן אויסנאַהם זענען געוועזענע אַרעסטאַנטען.

די געשיכטע פון דעם מיליאָנען-אַרעסטאַנט איז פאָלגענדע:

מיט 25 יאָהר צוריק האָט פּענסענדאָרפער, וועלכער איז דאַמאָלט געווען דער אינהאַבער און אָנפיהרער פון אַ גרויסער פאַבריק אין פילאַדעל-פיע, זיך שטאַרק צוקריגט מיט זיין שווער, מיט וועלכען ער האָט געהאַט די פאַבריק בשותפות. בעת דער מחלוקה, האָט דער יונגערמאַן געכאַפּט אַ האַמער, וועלכער איז געלעגען דערביי, און האָט דערמיט אַ זעץ געטאָן אין קאָפּ זיין שווער. ביים אַלטען איז צובראָכען געוואָרען דער שאַרבען און ער איז תיכף געפאַלען טויט. פּענסענדאָרפער איז אַרעסטירט געוואָרען, און נאָך אַ לענגערן אונטער-זוכונגס-אַרעסט איז פאָרגעקומען זיין משפּט פאַר'ן געריכט פון געשוואוירענע אין פילאַדעלפיע. די געשוואוירענע האָבען איהם אָנערקענט פאַר שול-דיג אין מאָרד און האָבען איהם פער'משפּט צום טויט. נאָכדעם אָבער, ווי דער פּסק-דין איז בע-קאַנט געוואָרען, האָבען אַ סך אַמעריקאַנער צייט-טונגען אויפגעהויבען אַ קאַמפּאַניע לטובת דעם פער-אורטיילטען, און דער סוף פון דער קאַמפּאַניע איז געווען, אַז מען האָט דעם פעראורטיילטען אָפּגע-דאַטעוועט און ער איז פערמשפּט געוואָרען צו אייביגער תפיסה. אין טורמע האָט ער, ווי אַלע אַנדערע אַרעסטאַנטען, זיך אָנגעהויבען לערנען אַ מלאכה. ער האָט זיך אויסגעלערנט קונסט-טיש-לעריי און האָט אַרויסגעוויזען גרויסע פעהיגקייטען. צו דער זעלביגער צייט האָט ער זיך אויך אָנגע-הויבען צו פערנעהמען מיט עלעקטראָ-מעכאַניק און האָט אין דעם אויך דערגרייכט גוטע רעזול-טאַטען.

אַזוי זענען די יאָהרען געלאָפען, און פאַר דער צייט האָט פּענסענדאָרפער געמאַכט צוויי ערפינדונגען און אַרויסגענומען אויף זיי פּאַטענ-טען. אין אַמעריקע האָבען אַרעסטאַנטען לויט'ן געזעץ רעכט צו פּאַטענטירען ערפינדונגען און די ערפינדונגען בלייבען זייער אייגענטום. פּענ-סענדאָרפער האָט פערקויפט זיינע ערפינדונגען, און איינמאָל האָט ער בעקומען אַ בריף פון דער פאַבריק, וועלכע האָט איבערגענומען די עקס-פּלאָאַטאַציע פון דער ערפינדונג, אַז אין באַנק אויף זיין נאָמען איז איינגעלייגט געוואָרען 50000 דאָלאַר. אַזוי ווי דאָס געריכט האָט צוגלייך מיט'ן טויט-אורטייל איבער פּענסענדאָרפער קאָנפיסקירט אויך זיין פערמעגען, האָט דער געוועזענער מיל-יאָנער זיך זייער דערפרייט מיט דעם פאַקט, אַז ער האָט ווייטער געלט. אָבער צו וואָס האָט איהם זיין געלט געקאָנט נוצען? ער איז דאָך געווען פערמשפּט אָפּצוזיצען זיין גאַנץ לעבען אין תפיסה.

אָבער נאָכדעם, ווי ער איז אָפּגעזעסען 20 יאָהר, איז ער דערפרייט געוואָרען מיט אַ בשורה: ער איז בעגנעדיגט געוואָרען דורכ'ן פּרעזידענט פון די פעראייניגטע שטאַטען אין דעמאָלסט, ווען ער איז בעפרייט געוואָרען, האָט ער געקויפט פאַר די 50.000 דאָלאַר, וואָס ער האָט פערמאָגט, אַ גרוי-סע קונסט-טישלעריי און האָט גלייך אָוועקגע-שטעלט דאָרט אַרבייטען 40 אַרבייטער און 5 קאָנטאָר-אָנגעשטעלטע. די אַלע 45 מאַן זענען געווען געוועזענע חברים פון דעם פאַבריק-אייגענטימער. זיי זענען געזעסען צוזאַמען מיט איהם אין דער תפיסה און זענען פאַר איהם בע-פרייט געוואָרען. מיט דער צייט האָט זיך דער בעטריב פערגרעסערט און איצט אַרבייטען אין פּענ-סענדאָרפערס פאַבריק שוין איבער 3000 מאַן — אַלץ בעפרייטע כאַלדאַכאַן.

אַלבערט איינשטיין

צום היינטיגען 50-טען געבורטס-טאָג פון געניאַלען געלערנטער

(ענדע פון דער 3-טע זייט).

נאָר אַ קורצער עפּאָך, איינשטיין האָט אויסגע-וואַנדערט אין דער שווייץ, האָבענדיג ברעה צו שטודירען מאַטעמאַטיק און פיזיק אויף דער ציריכער פּאָליטעכניק. ער איז אָבער אויף דער הויכ-שול נישט אָנגענומען געוואָרען און האָט זיך בע-זעצט אין אַנדרוי, וואו ער האָט זיך געלערענט אין דער האַנדעלס-שולע. דעמאָלט האָט איהם הויפּט-זעכליך אינטערעסירט די אָפּטיק פון בעוועגליכע קערפּער, געגויער די ליכט-אויסזענדונג פון די קער-פּער, וועלכע בעוועגען זיך רעלאַטיוו צום עטער. די אור-אָנהויבען פון דער רעלאַטיוויטעט-טעאָריע פאַ-לען אויס אויף דער דאָזיגער צייט.

די מאַטעריעלע צוקונפט האָט שטאַרק בע-זאָרגט דעם יונגען אַלבערט. ער האָט זיך גע-וואָלט צוגרייטען צו אַ לעהרער-פּאָסטען. פון 17-טען ביז'ן 27-טען יאָהר האָט אַלבערט שטודירט אין ציריכער טעכניקום, דאָן האָט מען איהם פער-זיכערט, דאָס ער האָט גרויסע אויסזיכטען צו ווער-רען אַן אַסיסטענט ביי אַ פּראָפעסאָר פון פיזיק. די פערזיכערונגען האָבען זיך אויסגעלאָזט מיט גאָר נישט. די הויפּט-שטערונג איז געווען זיין יודישקייט, קיין לעהרער-פּאָסטען אין גימנאַזיע האָט ער אַלס נישט-שווייצאַרישער בירגער נישט געקענט בעקו-מען. פון זיינע עלטערן, וועלכע האָבען אַליין גע-לעבט אין שווערע בעדינגונגען, האָט ער נישט גע-מענט ערוואַרטען קיין מאַטעריעלע הילף. מיט גרוי-סע שווערינגקייטען האָט ער אין שאַפהויזען און בערן געדעקט זיינע לעבענס-בעדערפענישען אַלס פּריוואַט-לעהרער. אין יאָהר 1903 האָט אַלבערט איינשטיין אַלס 24-יעהריגער יונגערמאַן חתונה געהאַט מיט אַ דרום-סלאַווישער סטודענטין פון קאַץ ישען גלויבען. נאָך אַ ריהע יאָהרען איז ער זיך מיט זיין ערשטער פרוי פונאַנדערגעגאַנגען. אין יאָהר 1901 האָט אַלבערט איינשטיין נאָך אַ 5-יעהריגען אויפענטהאַלט אין דער שווייץ ערוואָרבען די בירגערשאַפט פון דער שטאָט ציריך און דער-מיט האָט זיך פאַר איהם געעפענט די מעגליכקייט זיך אַרויסצובעקומען פון דער שווערער מאַטעריע-לער לאַגע. פון יאָהר 1902 ביז 1909 האָט איינ-שטיין פערנומען דעם פּאָסטען פון טעכנישען עקס-פּערט אין שווייצאַרישען פּאַטענטען-אַמט. דער דאָ-זיגער פּאָסטען האָט איהם געגעבען די מעגליכקייט צו זאַמלען פילזייטיגע ערפאַהרונגען אויף דעם גע-ביט פון טעכניק.

אין מיטען פון זיינע פּראַקטישע בעשעפטיגונ-גען איז אין יאָהר 1905 בליצאַרטיג אויסגעבראָכען דער שטורם און דראַנג פון זיין שאַפענס-גייסט. אין אַ גאַנצער רייהענפאָלגע האָט זיך ענטפּלעקט, נאָך אַ פיליעהריגער פאַראַרבייט, דער אָנגעזאַמעל-טער גרויסער אוצר. עס איז אין איהם רייף גע-וואָרען, דאָס, וואָס עס איז געווען אין דער פיזיקאַ-לישער וועלט די פערפאָלקאָמונג פון גאַליליי'ס און ניוטאָנ'ס ירושה. אין משך פון דעם איין יאָהר זענען ענטשטאַנען פאָלגענדע עפּאָכע-מאַכענדע ווערק: „וועגען הויריסטישען שטאַנדפּונקט בנוגע דער ענט-שטעהונג און פערוואַנדלונג פון ליכט", וועגען „דער טראָגהאַפטיגקייט פון דער ענערגיע", „צו דער עלעק-טראָ-דינאַמיק פון בעוועגטע קערפּער" (די לעצטע אַפּהאַנדלונג האָט שוין ענטהאַלטען די גרונד-עלע-מענטען פון זייער טעאָריע פון ספּעציעלער רעלאַ-טיוויטעט). דאַן איז אין דעם זעלבען יאָהר געקומען די דאָקטאָר-דיסערטאַציע „אַ נייע בעשטימונג פון די מאָלעקול-דימענסיאָנען".

אַלבערט איינשטיין האָט זיך בעמיהט צו בע-קומען אַן אוניווערזיטעטס-דאָצענטור. די האַביליטירונג אין בערן האָט אָנגעטראָפען אויף שוועריג-קייטען. ווען אין בערן איז ענדליך געשאַפען גע-וואָרען די מעגליכקייט פון אַ דאָצענטור, האָט איהם ציריך נאָכפאָלגענד איינגעלאַדען און ער איז דאָרט אין יאָהר 1909 בעשטימט געוואָרען אַלס אויסעראָרדענטליכער פּראָפעסאָר פאַר טעאָרעטי-שער פיזיק און געזאַמעלט אַרום זיך אַ צאַהלרייכע צוהערערשאַפט. אין יאָהר 1911 האָט איינשטיין אַר-פערנענומען דעם פּאָסטען פון אויסעראָרדענטלי-כען פּראָפעסאָר אין דייטשען אוניווערזיטעט אין פּראַג. אין יאָהר 1912 האָט זיך איינשטיין צוריק-געקעהרט קיין ציריך אַלס פּראָפעסאָר פון דער דאָרטיגער פּאָליטעכניק. אין פריהלינג 1914 איז פּראָפ. איינשטיין גערופען געוואָרען דורך דער פּריי-סישער וויסענשאַפטס-אַקאַדעמיע קיין בערלין און איז בעשטימט געוואָרען אַלס דירעקטאָר פון דעם ניי-געגרינדעטען קייזער-ווילהעלם-אינסטיטוט פאַר פיזיק. אַלס מיטגליד פון דער פּרייסישער וויסענ-שאַפטליכער אַקאַדעמיע האָט ער געהאַט די מעגליכ-קייט צו אונטעררעכטען אויפ'ן אוניווערזיטעט. דאַ האָט ער פערענדיגט זיינע רעלאַטיוויטעט-אַרבייטען מיט דעם גרויסאַרטיגען אויסבוי פון דער גראַוו-טאַציאָנס-לעהרע, וואָס ציהט איהר אורשפּרונג פון יאָהר 1907. דאָס ווערק האָט געקאָסט 8 יאָהר שווערע דענק-אַרבייט, עס וועלען אָבער אפשר נויטיג זיין הונדערטער יאָהרען, כדי אַרויס-ציהען אויף אַלע געביטען די קאָנסעקווענצען פון דער דאָזיגער טעאָריע.

* * *

פון איינשטיינס שטילער וואוינונג אויף האַ-בערלאַנדשטראַסע אין בערלינער שטאָט-בעציר שענעבערג לויפען פעדים איבער דער גאַנצער וועלט. די צאָהל ווערק פון פערשידענע געלעהרטע וועגען זיין טעאָריע האָבען שוין לאַנג איבערגעשריטען די ציפער 1000. דאָ — פרוי איינשטיין ווייזט אויף אַ גרויסען ביכער-שאַנק — איז געזאַמעלט בלויז אַ קליינער טייל פון די ווערק. איינשטיין אַליין האָט בעוויזען איבערצולעזען נאָר אַ טייל פון די ווערק. חוץ זיין אַרבייט אין דער אינטעלעקטועלער קאָמיסיע ביים פעלקער-בונד, חוץ זיין ווירקען פאַר דער פערפעסטיגונג פון די פערבינדונגען צווישען דער אינטערנאַציאָנאַלער געלעהרטען-וועלט. גלייכ-צייטיג מיט זיין אַנטייל אין קאַמף געגען אונרעכט, לגבי דעם יחיד און די געמיינשאַפטען, פאַר אינדי-ווידועלע און קאָלעקטיווע מענשען-רעכט, ווידמעט ער אויך פיל צייט און אינטערעס דעם אויפבוי פון דער יודישער נאַציאָנאַלער היים אין ארץ-ישראל. בעת זיין בעזוך אין ארץ-ישראל אין יאָהר 1903 האָט איהם בעהערשט די אידעע פון אַ פעלקער-רעכטליך-געשיצטער יודישער היים און האָט ער-וועקט די איינדרוקען, וואָס האָבען אין איהם גע-דרימעלט פון דער פריהער יוגענד אָן. (יט"א).

Dr. med. I. WAJNBERG
CEGIELNIANA 47, tel. 75-02
אינערליכע קראַנקהייטען. ספּעציעל פאַר לונגען-און האַרץ-קראַנקהייטען, בעשטראַהלונגען און קינסטליכע [illegible]
[illegible] פון 3—5 נאָכמיטאָג

Dr. med. H. Lubicz
צעגעלניאַנאַ 43, טעל. 41-32
ספּעציאַליסט פאַר הויט, [illegible] און [illegible] קראַנקהייטען [illegible]
[illegible]
[illegible] פון 8—10 און פון 5—8 [illegible]

זינד!

(סקיצע)

פון סאַראַ ב. סמיט

ריזא מערלין האָט געהאַט אַ גאַנץ אַנדערען בעגריף פון זינד, ווי יענע מענשען, מיט וועלכע זי האָט פערקעהרט.

אַמאָל פלעגט איהר מאַן (ווען ער האָט זיך אַמאָל אַריינגעלאָזט מיט איהר אין אַ דיסקוסיע) צו איהר זאָגען: „ס'איז פאַלשען בעגריף דו האָסט וועגען זינד! דאָס, וואָס פּרינציפּיעלע מענ-שען רופען אַן זינד, דאָס קימערט דיך גאָרנישט".

„און ווער זענען עס דיינע פּרינציפּיעלע מענ-שען?" — פלעגט זי איהם דאַן פרעגען. און טראָץ-דעם, וואָס איהר פראַגע האָט נישט געקלונגען מיט איראָניע און נישט מיט שאַרפקייט, האָט ער איהר אָפט מורא געהאַט צו געבען אַ דעפיניטיווען ענט-פער.

און מורא האָט ער געהאַט, ווייל ער אַליין האָט זיך געהאַלטען פאַר אַ מענש מיט ווייניג, אָדער בעסער געזאָגט, פאַר איינעם, וואָס האָט צודרייטע פּרינציפּען.

אָבער די אַלע דיסקוסיעס זענען פאַר ריזען אויסגעקומען אַבסטראַקט, זאַכען, וועגען וועלכע מען רעדט, — אָבער זאַכען, מיט וועלכע זיי אַליין וועט זיך קיינמאָל נישט דאַרפען שלאָגען.

ריזע איז געווען פון די פרויען, וועלכע לעבען אין אַ מין גן-עדן פאַר אַ נאַר... זי איז געווען זי-כער, אַז זי איז געבוירען געוואָרען אונטער זעהר אַ גליקליכען שטערן. איז דען איהר לעבען נישט געווען גלאַט און אָהן שטורמס? גאַנץ אַנדערש ווי די לעבענס פון איהרע פיר שוועסטער.

און אָט די שטורעמלאָזיגקייט איז זי געווען זיכער קומט דערפון, ווייל זי איז אַזאַ גוטע, אַזאַ זינדלאָזע — אַ מענש מיט אַ גלייכען טעמפּעראַמענט וועלכע ווייסט ווי אַזוי צו בעגעגענען דאָס לעבען. זי, וועלכע האָט אַמאָל געהייסען רבקה, איצט ריזע איז געווען זיכער, אַז קיינע אויסערליכע שטורמס קענען אונז נישט אָנריהרען ווען דער איך אין אונז איז אַ רוהיגער.

און וועגען אָט דער טעאָריע איהרע פלעגט זי ר[illegible] צו איהרע שוועסטער, וועלכע האָבען מיטגעמאַכט אַלערליי צרות.

דריי פון איהרע שוועסטער זענען אָפט געווען אָפּהענגיג פון איהר און דערפאַר האָבען זיי פער-שוויגען איהרע אָראַטאָרישע רייד. אָבער, איינע, די יונגסטע, האָט איהר אָפט אַריינגעזאָגט „אין טאַטענס טאַטען אַריין".

און אַזוי איז געקומען דערצו, אַז די שוועס-טער האָט איהר איינמאָל אַריינגעוואָרפען אין פּנים אַריין דעם פאָלגענדען פאָרוואורף: „דו ביסט רוהיג, ווייל דו קאָנסט נעהמען פון לעבען יענעמס וויטאַג און זיך קוויקען דערמיט"!

„איך? ווי וואַגסטו מיר אַזעלכעס צו זאָגען?! איך, וועלכע האָב מיין גאַנץ לעבען..."

„ריין לעבען, באַ! רעדט שוין בעסער נישט דערפון! איז עס אפשר נישט געבויט אויף אַ מבול פון טרעהרען? יענעמס טרעהרען, נישט דיינע!"

„רעדסט שוין ווידער דערפון? וויפיל מאָל האָב איך דיר געזאָגט, אַז יענע איז געווען אַ פּוסטע נאַרישע מויד, אַ גאָרנישט און אַז דער דאָקטאָר (אַפילו ווען ריזע איז געווען העכסט אויפגערעגט האָט זי תמיד אָפּגעגעבען איהר מאַן דעם טיטעל דאָקטאָר...) האָט זיך אין מיר פערליבט"...

די שוועסטער האָט איהר אַריינגעלאַכט אין פּנים אַריין:

„פערליבט! ווי זי זאָגט עס אַרויס! עס דאַכט זיך מיר, אַז דו ביסט נישט גענוג נאַר עס צו גלויבען! אין טאַטענס געלד איז ער געווען פער-ליבט, נישט אין דיר"!

ריזע האָט די רייד אַוועקגעמאַכט מיט דער האַנד, תמיד האָט זי דאָס, וואָס זי האָט נישט געוואָלט הערען, אַוועקגעמאַכט מיט דער האַנד...

אָבער איינמאל איז געקומען אַ צייט, ווען זי האָט אַזוי וואָס געהערט, וואָס זי האָט נישט גע-קענט אַוועקמאַכען מיט דער האַנד.

אָט די שלעכטע בשורה האָט איהר אָנגעזאָגט איינע פון די שוועסטער. די שוועסטער האָבען זי נאָך אַלץ, אין זעהר ערנסטע מאָמענטען, גערופען רבקה.

— רבקה! — האָט די שוועסטער געזאָגט — איך האָב פאַר דיר שלעכטע נייעס. טו זיך שטאַרקען און אויסמיידען אַ סקאַנדאַל. — דיין דאָקטאָר איז פערמישט אין עפּעס אַ צרה. לינאַ האָט מיר דערצעהלט — (לינאַ איז געווען די יונג-סטע שוועסטער), און אַז לינאַ ווייסט, ווייסטו וועט דאָך די גאַנצע וועלט באַלד וויסען, און —"

„רעד שוין! דאָס האַרץ האָט זיך מיר אָפּגע-שטעלט פון שרעק!" — האָט זיך ריזע צער-שריען.

„איך ווייס, אַז דער קלאַפּ וועט פאַר דיר זיין אַ שרעקליכער, אַז נאָך די אַלע יאָהרען — דאַכט זיך, איהר זענט שוין פערהייראַט אַ צוויי און צוואַנציג יאָהר?"

„וועסט אויפהערען אַרומטאַנצען מיט מיינע נערוועו? וואָס האָט פּאַסירט?!"

„דערווייל נאָך גאָרנישט... נאָר אַ מיידעל, אַ יונגע מיידעל — אַ שעהנהייט — געהט צו איהם אין קאַבינעט און מען זעהט זיי אָפט צוזאַמען".

„עט, לינאַ'ס אייפערזוכט! עס פערדריסט איהר וואָס איך האָב חתונה געהאַט מיט אַ דאָקטאָר און זי פּלאָנטעט זיך מיט אַ שלומיעל!"

„און לאָמיך זאָגן דיר, רבקה, אַז מענסט אַריינ-קוקען אין דער זאַך".

ריזע האָט אַריינגעקוקט „אין דער זאַך". איה-רע שאַרפע אויגען האָבען גענומען אַרומשפּיאָנירען. זי האָט געזעהען אַ סך פרויען געהענדיג צו איהר מאַן, אָבער איין מיידעל האָט זי געזעהן דריי מאָל אין איין וואָך, און שבת נאָכמיטאָג האָט איהר מאַן מיט דער מיידעל פערבראַכט אפשר צוויי שעה אין אַ רעסטאָראַן. דאָס מיידעל איז געווען זעהר יונג, רייצענד שעהן און איהר בענעהמונג מיט דעם דאָקטאָר איז געווען אַ פרייע, אַ פריינדליכע.

ריזע האָט געפיהלט, ווי די ווענט פון איהר גן-עדן פאַלען צונויף. בלויז איין וואָרט האָט אַרומ-געטאַנצט אין איהר מח — זינד.

און אָט מיט דעם וואָרט האָט זי בעגעגענט איהר מאַן יענעם אָוונט.

ער האָט געלאַכט פון איהר. אָבער ווען זי האָט אָנגעהויבען צו היידען פון דער מיידעל, האָט ער בעהאַלטען דאָס פּנים אין ביידע הענט און אין אַ הייזעריג קול געזאָגט:

— „ביסט גערעכט. זי איז די שווערסטע זאַך פון מיין לעבען".

ריזע איז אָפּגעשפּרונגען פון איהם.

— „הייסט עס, דו גיסט צו, אַז דו ביסט שולדיג?" — האָט זי אין אַ קוויטשענדיג קול געשריען.

— „יאָ, אָבער די שולד איז אַן אַלטע. זי נעמט זיך נאָך פון יענע יאָהרען, ווען איך האָב זיך מיט דיר בעגעגענט".

— „זאָגסט אַ ליגען, דאָס מיידעל איז אַ יונגע"!

— „געוויס איז זי יונג, זי איז די טאָכטער פון יענער, וועלכער איך האָב פערלאָזען, כדי מיט דיר חתונה צו האָבען".

— „הייסט עס, יענע אויסגעלאַסענע האָט זיך ווידער אָפּגערופען?!"

— „ניין, זי איז טויט, אָבער איהר טאָכטער איז אויך — אויך מיין — מיין טאָכטער!"

ריזע האָט פערבראָכען מיט די הענט: „אַ-זעלכע שרעקליכע זינד!"

— „ביסט גערעכט. איך האָבען געגען יענער שווער געזינדיגט. איך האָב זיך דאַן געטרונקען אין שולדען. דיין פאָטער האָט מיר פאָרגעלייגט אַ גאָל-דענעם פּלאַן. און צו יענער צייט האָב איך נישט געוואוסט, אַז פון — פון מיין ליבע מיט יענער וועט אַרויסקומען אַ קינד".

נאָכדעם ווי ריזע האָט איהם בעגאָסען מיט אַ לאַנגער מאָראַל-רעדע האָט זי געפרעגט:

— „און וואָס וועסטו איצט טאָן מיט דיין זינד?"

— „איך וועל דיך בעטען זאָלסט זיך טיילען מיט מיר. דאָס מיידעל איז עלענד — נעהם זי אַריין אין הויז —"

— „קיינמאָל נישט!"

— „און דאָס איז נישט זינד?"

— געוויס נישט! וואָס מיינסטו! איך וועל פּאַראַדירען דיין ממזר פאַר דער וועלט?!"

— „אָבער ריזע, מיר ווערען עלטער, דו האָסט מיר קיינמאָל קיין קינד נישט געגעבען, דאָס מיידעל —"

— „הער אויף צו רעדען וועגען איהר — איך וויל נישט הערען וועגען אַזעלכע זינדיגע בעשעפע-נישען! דו קאָנסט זיך מיט איהר אויפהענגען, אויב דו ווילסט!"

אָט אַזעלכער איז געווען אָט דער קאָנווענצי-יאָנעלער בעשיצטער דאַמעס בעגריף וועגען זינד...

אויטאמאטען

פון בעשוקסקים די נעטעסט מאַטעגען, קאָנקום סיגנאָלס דורך דער מאַשינאַרי אין לאַגער דער באַוואַרער לעדער מאַשינאַנגרוואַנע

בארגט אוים

די האַנדעלס-אַמט לויט פון אינוואַליד-לישעס אין דער טיש-שרייבער

לאָדז, אנדזשעיא 43

דאַרפֿען וועלן אויך קרעדיט אַלע פּאַרמאַליטעטן אויף צו בעקוועמע קאָנדיציעס אויף אויסצאָלונג

לעקעך-בעקער געזעלען

און א געהילף ווערט זאָפאָרט געבראַכט אויף צעגעלניאַנאַ 33, ביי קא נבראָט.

א מיטינער סאַדע-וואַסער-אבציהער

ווערט געזוכט אין דער פּאַבריק ביי נאָמאָ-לינסקי, קילינסקי 97. 4922

מעבעל, שלאָסערי און שווייסערי

J. REDER

ŁÓDŹ, Konstantynowska 11 (Róg Zachodniej)

ביטשט אן אַלע סאָרטען שלאָסערי-אַרבייטן צו ביליגע פּרייזן און פּינקטליכע אויספירונג.

פּרייזען-וואָלגאַנג: גדאַנסקאַ 20.

Dr. med. H.LAJCHTER

צאהן-כירורג

דענטאַלע, קין-, גימען-, און צונג-קראַנקהייטן.

Konstantynowska 9, telefon 49-66

od 1½—5 po poł. 4604

MŁODA PANIENKA

ukończywszy kurs buchalterji i pisząca na maszynie poszukuje posady, bezpłatnie. Zgłosz. of. do Adm. nin. pisma pod „Uczciwa"

א לאקאל,

געאייגנט פאַר א האַנדעלס-געשעפט, צו פאַרגעבען אויף א פּאַבריק אויף פּאָלודניאָוואַ 15 (קוטער פּאַטיצונג). זאָפאָרט צו פּרעגן ביים דעטעקטאָר.

4900

LEKARZ DENTYSTA צאהן-ארצט

St. GELBERG

זאַכאָדניאַ 15, טעל. 31-08.

הילט גאַנץ פּראַגעסיאָנעל ציינער. אין מאַגען קראַנקהייטן, צאָהן-ציהונג אָהן שמערצען, היילט מיט ליכט. צאָהנער-בעהאַנדלונג. נעהמט פון 9 פרי ביז 7 אָוונט.

Dr. HELLER

ספּעציאַליסט פאַר הויט-און וועגערישע קראַנקהייטן

און מענער-שוואַכע.

נאַוואָראָט 2 טעל. 79-89.

נעהמט אָן פון 10 פריה ביז 1 און 4—8 אָוונט. פאַר דאַמען 5—4 נאַכמיטאָג.

לעטשניצע

פון דאָקטוירים ספּעציאַליסטען

אין צענטרום-דזענדיסטישער קאַבינעט

זאַכאָדניאַ 17 טעל. 16-33.

ד"ר ראַסקאָווסקי נאָז הויט, אויערן קר.	3—2, 11—10
	7—6
ד"ר וואַגנער הויט און געשלעכט קר.	10—11, 1—2
ד"ר גאָלדשטיין אינערליכע קראַנקהייטן	2—1
פּלאַק	5—7
ד"ר יושמאַן נערוון קראַנקהייטן	12—9 און אָוו.
ד"ר ראָזענצווייג קינדער-קראַנקהייטן	12—10, 4—5
ד"ר שפּערלינג פרויען און געבורטס-הילף	1—11½, 5—6
ד"ר קאַמער כירורגיע-קראַנקהייט	1—2, 4—5
ד"ר היינבערג אויג, אויערן, נאָז, האַלז	12—1, 6—7
ד"ר שפּיטאַל רענטגען	10—12, 6—4
א. גראַבאָוועצקי	צאָהן-ארצט 7—3
ל. ראָזום	צאָהן-ארצט 2—9

צאָהן-באַהאַנדלונג, בעלייכטונג, קוואַרץ, דיאַטערמיע, רענטגען, כירורגישע איבערבינדונגען פאַר רענטגען פון זעלבע דאָקטוירים

א רענטגען-אינסטיטוט

היילונג פון אַלע קראַנקהייטן פון קאָפּ (פּאַרך) הויט, רענטגען פאַר באַשטראַלונג, בעלייכטונג, קוואַרץ, ערטראַוויאָלעט, אינפראַרויט, הויט-געשוואולסטן.

די לעטשניצע איז אויך אָפן אין דער שבּת.

ווזים-אין דער שטאָט.

צאָהן-קאָסמעטיש. גאַבינעט

פּרל. מאָרקום נעהמט אָן פון 7—5 אָוונט

PORADNIA WENEROLOGICZNA

פון דאָקטוירים-ספּעציאַליסטען

זאַוואַדזקאַ 1.

נאָר פאַר וועגערישע הויט-קראַנקהייט, פון מענער-שוואַכע. פּלוט און אורין אונטערזוכונגען, אויף סיפיליס און טריפּער. שפּעציעל פון ספּעציאַליסטען פון אורא-לאָגיע אין נערוון-קראַנקהייטן. קוואַרץ-לאַמפּ. עלעקטרישער היילונג. קאָסמעטיק.

— טעגליך פון 8 פריה ביז 9 אָוונט.

— פון 11 ביז 12 פריה און פון 2 ביז 3 נאָכמיטאָג.

— פאַר דאַמען פון 9 פריה ביז 2 נאָכמיטאָג.

— בעזונדערע וואַרטע-צימערן פאַר פרויען.

וויזיט 3 זל.

דאַמען-שניידער-געזעלעך

נאָך בידגאָשטש

קוואַליפיצירטע צו קאָנפעקציאָנס-אַרבייט

געגען גאַנץ יעהרליכען קאָנטראַקט מיט גוטע בעצאָהלטע אַרבייט ווערט געברויכט. צו מעלדען זיך היינט, דאָנערשטאָג, אין האָטעל „סאַוואָי" צימער 307, פון 2 ביז 4 נאָכמ. אָדער שריפטליך בידגאָשטש, סטאַרי רינעק 27, קאָנפעקציאָנס פאַבריק אַבראַם צבי

מודעה.

דערמיט פאָדערן מיר אויף אַלע קצבים, וועלכע האָבען זיך ביז היינט נאָך נישט רעגי-סטרירט אין דער ראַבינאַט-קאַנצעלאַריע, צו מעלדען זיך ביז דאָנערשטאָג, פ' ויקרא, פון 3-6 נאָכמ. אַניט נעגענפאַל וועלען זיי אַנערקענט ווערען אלס אָהן השגחה.

לאָדזער ראַבינאַט

4921

בעקאַנטמאַכונג!

אין מיין ערשטקל. הערן און דאַמען פריזיער-אַנשטאַלט

12 פּאָלודניאָווא 12

M. KUPKA

ווערען די פּרייזען פון שערן און ראַזירען ערמעסיגט געוואָרען:

אין מענער-סאַלאָן:		אין דאַמען-סאַלאָן:	
ראַזירען	40 גר.	שערען דאַמען	80 גר.
שערען	80 .	שערען אָנדולירן	60 זל.
שערען חסידים מיט מאַשינקע	50 .	אייזען- און וואַסער-אָנדולאַציע	1 זל. 1
שערען א יונגל	50 .	קאָפּ-וואַשען מיט עלעקטר. פרוקען-אַפּאַראַט	1 —
קאָפּ-וואַשען	50 .		
עלעקטרישער מאַסאַזש	50 .	מאַ יכור	70 גר.

עם ווערען געזוכט

טיכטיגע

מאָדיסטקעס

אין הוט-געשעפט ביי

מ. שלאָסבייטעל,

גלינובאַ 31. 4911

איין שניידער-געזעלען

צו הויזען-וועסט און איין מיטנייהער ווערען זאָפאָרט געברויכט זשגאָנסקאַ 99, ביי מ. ראָזענבלום.

Dr. ADAM GROSGLIK

Al Kościuszki 27 tel. 51-78,

נערוון- און געמיטס-קראַנקהייטן, נערוון-שוואַכע, ליבע, נעהמט 4—7

Dr. A. MAZUR

ספעציאַליסט-ארצט פאַר אויערן, נאָז און האַלז-קראַנקהייט ווי אויך שטום און שטאַמלער-בעהאַנדלונג

ווסכאָדניאַ 65, טעל. 66-01

(איינגאַנג אויך דורך פּיאָטריקאָווער 46.)

Dr. N. TRACHTENHERC

אינערליכע און קינדער-קראַנקהייטן

נאַרוטאָוויטשאַ 11, טעל. 33-16

נעהמט אָן פון 3 ביז 5 נאָכמיטאָג.

וואָרנונג!

צוליב ווי ס'האָבען זיך בעוויזען אין שטאָט פערשידענע נאָכגעמאַכטע פעלד-בעמען, מאַך איך בעקאַנט דאָס געעהרטע פּובליקום, אַז די

עכט-פּאַטענטירטע

בעטעך

פּאַטענטירטע

זענען פּערזעהען נאָר מיט דער שוץ-מאַרקע

PALMA-PATENT

פאַר וועלכע מיר זענען פּעראַנטוואָרטליך ביז 3 יאָהר.

— צו בעקומען אין אַלע געשעפטען. —

אויסערדעם, בעזיצען מיר שטענדיג אויף לאַגער א גרויסען אויסוואַהל

ניקעל-בעטען, אַמעריקאַנקעס,
ניקעל-קינדער-, קינדער-וועגעלעך,
טיש-בעטען, קינדער-בענקעלעך
מעטעלער-מאַס, אויף רעדלעך.

מאַטראַצען גובעבעטע, שאַטקאָווע און קאַנאַדישקע קאָזעטקעס און טאַפּטשאַנעס

בעמ.: בעסטעלונגען ווערען אויסגעפירט אין דעם פּרייזען ביז 17 זל., פּאַלאַצע אין 14 זל. רעלעל בעהאַנדלונג, פּאַבריקס-פּרייזען, זעמטליכע רעפּאַראַטורען, הורט לאָדז, פּאָלנאָצנאַ 24, טעל. 31-85 דעטייל

אבאנענטען

אין „נייעם פאָלקסבלאַט" האָבען גרעסטען ערפאָלג!

MIEJSKI KINEMATOGRAF OŚWIATOWY

Wodny Rynek (róg Rokicińskiej) tel. 18-26

Dojazd tramwajami 16 i 10.

Od wtorku, dnia 12 marca do 18. marca 1929 r. wł.

CHATA WUJA TOMA

Dramat w 12-tu aktach, według rozgłośnej powieści Harriety Beecher Stowe

Następny program:

KRÓL DŻUNGLI

בעקאַנטמאַכונג.

דערמיט מעלדען איינגעלאַדענע אַלע גלויבענער, וועלכע האָבען אין זייער בעזיץ וועקסלען פון דער פירמע „GLOBUS" (איבערזעצט פון איטאַליעניש (220) אָדער מיט א שרייבונג פון דער וועלכער, דערמיט, אויך די, וועלכע בעזיצען וועקסלען, אויסגעשטעלט דורך ה' מרדכי וויינאַכט. לאָדז, נאַוואָמיעסקאַ 33, אויף א דרינגענדע איבערזעצונג — ה. ג. דאָנערשטאָג, פּינקטליך 7 אָוונט אין לאָקאַל פון ר' חיים-פראַיין, פּיעטרוקאָוו 10.

קרעדיט-שוץ-אַבטיילונג ביים צענטר. סוחרים-פאַראיין

אויף לאָדזער וואָיעוואָדשאַפט.

4925

לעטשניצע

פון דאָקטוירים ספּעציאַליסטען

אין דענטיסטישער קאַבינעט.

בושושינער 11, טעלעפאָן 37-63

אָפן פון 9 פריה ביז 7 אָוונט.

ד"ר אימיך נאָז, האַלז, אויערן קר.	4½—5½
ד"ר שפּערנער קינדער-קראַנקה.	4½—5, 11—9
ד"ר שפּאַן אינערליכע קראַנקהייטן	2—12
ד"ר לוביטש הויט און געשלעכט-קר.	1½—12½
ד"ר שטיינוואַלד נערוון און געמיטס קר.	1—2
ד"ר נאָרדבלאַט אויגען-קראַנקה.	1½—12½
ד"ר חיים כירורגישע קראַנקהייטן	2—3
ד"ר ברנשטאַן פרויען און געבורטס-הילף	3—4

רענטגען-דורכלייכטונג, ליכט-בעהאַנדלונג, קוואַרץ-לאַמפּ, דיאַטערמיע, פּעסאַרען, הייסע-לופט, עלעקטריזאַציע, באַשטראַלונג, ווי אויך מעדיצינישע קוויטלען, אַנאַליזען, אָפּעראַציעס. פאַר גאָנאָרעע און נאָכטפּאָלוציע.

אימפּונג נגען שקאַרלאַטין.

ביי דער לעטשניצע איז געעפנט א

א רענטגען-אינסטיטוט.

ד"ר לאָווינסקי סטאָמאַטאָלאָג	6—3, 10—1

קאָנסולטאַציעס צאָהן, קאָרקען, קאַמען א. ז. וו.

די לעטשניצע איז אויך אָפן זונטאָג.

ווייל URODONAL לאָזט-פונאַנדער דעם אורין-קוואַס

Generalna Reprezentacja: Warszawa, Fredry 4, telefon 73-55

דער מעכטיגער URODONAL איז אַפּיראָבירט פון די גרעסטע מעדיצינישע אויטאָריטעטן

און אין אַלע אַפּטייקען.

אבאָנעמענט-פּרייז	אַבאָנעמענט-פּרייזען:	
מיט צושטעלונג: חודש 4.— זל.		
שטודענטן-קאָלפּ. 12.—		
אין לאָדז — 5 זל.		

Za Wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odpowiedz. udziałami: Ch. J. Brzustowski i D. Silberberg. Redaktor odpowiedzialny Ch. Kaufmann.

Czcionkami i druk. „Najer Folksblat", Piotrkowska 21.